

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen :	21 JAN. 2008
nummer	
dossier	1884 - 36
kopie naar	Dr

Commissie voor de milieueffectrapportage
t.a.v. de heer G. Draaijers
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

SenterNovem

Datum
17 januari 2008
Uw referentie

Onze referentie
DDUE0792697
Directe telefoon
070-3798979
E-mail
c.j.h.vandenbosch@minez.nl

Onderwerp

Richtlijnen voor het milieueffectrapport Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht

Geachte heer, mevrouw,

De startnotitie m.e.r. Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht heeft ter inzage gelegen van 29 maart tot en met woensdag 9 mei 2007. U bent toen in de gelegenheid gesteld om een advies te geven op deze startnotitie. Bij deze informeer ik u over het vervolg.

Gasunie zal een milieueffectrapport (MER) opstellen voor de leiding. Dit MER dient o.a. als onderbouwing voor de bestemmingsplanherzieningen en enkele vergunningen die voor de leiding nodig zijn.

Inmiddels hebben alle 17 betrokken overheden hun richtlijnen vastgesteld. **Bijgaand sturen wij u de richtlijnen zoals ze zijn vastgesteld door gemeente Papendrecht.** Bureau Energieprojecten heeft een overzicht gemaakt van alle vastgestelde richtlijnen en daarbij aangegeven in hoeverre deze afwijken van de vastgestelde richtlijnen van gemeente Papendrecht. In bijlage 1 bij deze brief vindt u dit overzicht met de door gemeente Papendrecht vastgestelde richtlijnen.

U kunt zelf de voortgang van het vaststellen van de richtlijnen volgen op onze website: www.bureau-energieprojecten.nl; klik in de navigatie op 'projecten' / 'Gasunie N-Z leiding' / 'MER5a W-O'. Op deze website vindt u ook andere informatie over het project.

Met vriendelijke groet,

Mr. Ir. C.J.H. van den Bosch
Bureau Energieprojecten

Bureau Energieprojecten

- Coördineert de vergunningverlening van grote energieprojecten met als doel de doorlooptijd van deze vergunningtrajecten te bekorten.
- Meer informatie: www.bureau-energieprojecten.nl

Bureau Energieprojecten
SenterNovem
Postbus 93144
2509 AC Den Haag
T +31 (0)70 379 73 98
F +31 (0)70 379 74 23

Bijlage: Overzicht richtlijnen

MER5a- 080111

Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht (Gasunie-MER 5a)

Standaard richtlijnen

Op basis van inspraakreacties en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is met de betrokken ambtenaren een gezamenlijk voorstel voor standaard richtlijnen opgesteld.

Hierna vindt u:

- per bevoegd gezag informatie over eventuele wijzigingen in de vastgestelde richtlijnen;
- de standaard richtlijnen, zoals vastgesteld door de Gemeente Papendrecht.
- die pagina's van de richtlijnen van de gemeente waarin toevoegingen en wijzigingen op de standaardtekst zijn gemaakt. Wijzigingen ten opzichten van de standaardtekst zijn in de kantlijn gemarkeerd.

Bevoegd gezag	Vastgesteld op	Eventuele wijzigingen t.o.v. standaard richtlijnen
Gemeente Bergen op Zoom	18 oktober 2007	Geen wijzigingen
Gemeente Binnenmaas	27 september 2007	Geen wijzigingen
Gemeente Cromstrijen	2 oktober 2007	Geen wijzigingen
Gemeente Dordrecht	4 september 2007	Geen wijzigingen
Gemeente Graafstroom	25 juni 2007	Inhoudsopgave, toegevoegd: Hoofdstuk 7 Verantwoording verwerking inspraak en adviezen en Bijlage III: Overzicht van alternatieven voor de aanleg van een aardgastransportleiding en compressorstation [zie inhoudsopgave, bijgevoegd] Hoofdstuk 1, pag. 2 bovenaan: weggelaten is: 'Deze richtlijnen zijn voor een groot deel conform het richtlijnenadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage'. Toegevoegd is: 'De richtlijnen zijn opgesteld op grond van de Commissie en al ingebrachte inspraakreacties en adviezen. Het advies van de Commissie maakt integraal deel uit van deze richtlijnen en zijn in de bijlagen gevoegd.' [zie pagina 2, bijgevoegd] Hoofdstuk 1, toegevoegd alinea 'Terugvindbaarheid richtlijnen in het MER', er wordt aanbevolen om gebruik te maken van regelnummering in het MER rapport en een aparte tabel in het MER op te nemen waarbij in de ene kolom de betreffende richtlijn te vermelden en in de andere kolom aan te egeven op welke pagina/regel van het MER het onderwerp wordt behandeld. [voor volledige tekst zie pagina 2, bijgevoegd] Hoofdstuk 2, toevoeging bij 1^e bullit: (nut/noodzaak van de aanleg van een gastransportleiding/compressorstation alsmede de lokatiekeuze ervan). Toevoeging bij 3^e bullit: Ook dient vooruit geblikt te worden naar de komende regelgeving op het gebied van externe veiligheid [zie pagina 2, bijgevoegd]. In paragraaf 3.1 is een stuk tekst toegevoegd waarin wordt gevraagd om meer informatie over nut en noodzaak van de aardgastransportleiding resp. compressorstation. Tevens wordt gevraagd om een onderbouwing van de keuze voor een Middenroute en om meer aandacht te besteden aan de locatiekeuze

		van aardgastransportleiding en compressorstation. Door de keuze voor een compressorstation in het Groene Hart is onderzoek nodig naar mogelijke alternatieven buiten het Groene Hart. De genoemde alternatieve locaties genoemd door de diverse insprekers dienen onderzocht te worden.[voor volledige tekst zie pagina 3, bijgevoegd] In paragraaf 4.1 zijn twee alinea's toegevoegd waarin wordt aangegeven dat tien alternatieven voor de locatie van de gasleiding en het compressorstation zijn bijgevoegd die de gemeenteraad in het MER behandeld wil zien. In het MER helder beschrijven waarom een bepaald alternatief af is gevallen. Ken aan de onderscheiden (milieu) aspecten zoals natuur, water, veiligheid, landschap gewichten toe op basis waarvan alle alternatieven op dat betreffende (milieu)aspect ten opzichte van elkaar kunnen worden gewogen. De toe te kennen gewichten (als percentage van het totaal) en de te hanteren wegingcriteria zullen in nader overleg tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag worden bepaald. [voor volledige tekst zie pagina 4, bijgevoegd] Paragraaf 4.2 Meest milieuvriendelijke alternatief Toevoeging bullit: • minimalisering van het ruimtebeslag [zie pagina 5, bijgevoegd] Hoofdstuk 5 Huidige situatie en gevolgen voor het milieu. Alinea toegevoegd over onderscheid tussen tijdelijke effecten en permanente effecten. [voor volledige tekst zie pagina 5, bijgevoegd] Paragraaf 5.1 geohydrologie, bodem en water Alinea toegevoegd dat leidingtracé voor een deel binnen een boringsvrije zone valt. Bezien dient te worden of een alternatief tracé kan worden gekozen dat deze belangen niet raakt. [voor volledige tekst zie pagina 6, bijgevoegd] Paragraaf 5.2 Natuur Onder het kopje 'Huidige situatie' is alinea toegevoegd waarin wordt verzocht rekening te houden met de Transformatievisie Merwedezone. [voor volledige tekst zie pagina 6, bijgevoegd] . Paragraaf 5.2 Natuur Onder het kopje 'Effecten' is een zin toegevoegd "Geef ook aan wat de effecten zijn van de aanslag van de gastransportleiding en het compressorstation op de Transformatievisie Merwedezone".[zie pagina 7, bijgevoegd] Paragraaf 5.2 Natuur. Een extra kopje 'Woon- en leefomgevingskwaliteit' toegevoegd. [voor volledige tekst zie pagina 7, bijgevoegd]. Paragraaf 5.4 Veiligheid. Twee zin als volgt gewijzigd (vet gedrukt is toegevoegd): Besteed in het MER enerzijds
--	--	---

		aandacht aan het risico van de gastransportleiding resp. het compressorstation voor de omgeving en besteed anderzijds aandacht aan het risico van activiteiten in de omgeving voor de gastransportleiding resp. het compressorstation.[pagina 7, bijgevoegd] Paragraaf 5.4 Veiligheid Toevoeging van de zin: 'Houd bij het bepalen van het veiligheidsrisico ook rekening met risico's van eventuele oude, reeds aanwezige, leidingen in de nabijheid van het tracé. [pagina 8, bijgevoegd] Paragraaf 5.4 Veiligheid Toevoeging twee alinea's met aanvullingen waarin wordt verzocht om voor de lokale situatie duidelijk onderscheid te maken tussen de huidige en de toekomstige regelgeving. Sluit met betrekking tot het compressorstation aan bij de regelgeving vastgelegd in het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen, zowel ten aanzien van de grens- en richtwaarden voor het plaatsgebonden risico als de aspecten voor de verantwoording van het groepsrisico. Een scenarioanalyse gekoppeld aan de benodigde inzet van hulpdiensten bij calamiteiten voor de verschillende alternatieven moet onderdeel zijn van het MER. Hierbij wordt in een voetnoot vermeldt dat: 'In overleg tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag wordt nader bepaald of de scenarioanalyse als (niet-) openbaar stuk onderdeel uitmaakt van het MER. [voor de volledige tekst zie pagina 8, bijgevoegd] Toegevoegd: Hoofdstuk 7: verantwoording verwerking inspraak en adviezen [voor de volledige tekst zie pagina 9 t/m 16, bijgevoegd]
Gemeente Halderberge	6 september 2007	Geen wijzigingen
Gemeente Moerdijk	17 juli 2007	Geen wijzigingen
Gemeente Papendrecht	20 september 2007	Geen wijzigingen [integraal bijgevoegd]
Gemeente Reimerswaal	21 augustus 2007	Geen wijzigingen
Gemeente Roosendaal	Stelt geen richtlijnen vast omdat bestemmingsplan niet gewijzigd hoeft te worden	
Gemeente Sliedrecht	24 september 2007	Geen wijzigingen
Gemeente Strijen	25 september 2007	Geen wijzigingen
Gemeente Woensdrecht	12 september	Geen wijzigingen
Rijkswaterstaat	11 januari 2008	Geen wijzigingen
Provincie Noord Brabant	26 juni 2007	In paragraaf 3.2 zijn twee beleidskaders toegevoegd nl. "Beleidslijn grote rivieren" en "Keur oppervlaktewateren en Keur waterkeringen" [voor de volledige tekst zie blz. 6, bijgevoegd] In paragraaf 5.1 Geohydrologie, bodem en water is een alinea toegevoegd waarin wordt gevraagd om de faalkans c.q. risicoanalyse bij te kruisen waterkeringen te onderzoeken vanwege het grote aantal leidingen dat kruist en de korte onderlinge afstand hiervan. [voor volledige tekst zie blz.10 bijgevoegd]

Provincie Zeeland	18 december 2007	
Provincie Zuid Holland	21 juni 2007	De provincie Zuid-Holland heeft geen gebruik gemaakt van het gezamenlijk voorstel en eigen richtlijnen opgesteld. Hierbij beschouwen zij de tekst van de Commissie mer als onderdeel van de richtlijnen van de Provincie Zuid-Holland. Samenvattend zijn de aanvullingen op het advies voor de richtlijnen van de Cie mer: • Onderzoek voor de vergunningverlening op basis van de Wet Milieubeheer • Onderzoek ter beoordeling van bestemmingsplannen • Onderzoek naar de risico's (buisleiding, groepsrisico, plaatsgebonden risico) • Onderzoek voor de vergunningverlening op basis van de Grondwaterwet (te onderzoeken alternatieven, bouwputinrichting, bemalingsinrichting, geohydrologie, debieten en planning, veranderingen freatische grondwaterstand en stijghoogten watervoerende pakketten, zettingen bodem, omgevingsbelangen, maatregelen) • Onderzoek voor de ontheffing Provinciale milieuverordeing (PMV) In de richtlijnen zijn in hoofdstuk III de zienswijzen naar aanleiding van de startnotitie toegevoegd. In hoofdstuk IV staat het advies voor de richtlijnen van de commissie voor de milieueffectrapportage. Tenslotte in V : bijlage bij de richtlijnen: artikel 33 van de Grondwaterwet (Gww). De complete richtlijnen van de provincie Zuid-Holland zijn bijgevoegd.

Op onze website vindt u alle stukken over dit project, voor zover ze aan Bureau Energieprojecten zijn toegezonden. Dit betreft inspraak en adviezen en de richtlijnen met besluitvorming daaromtrent.

www.bureau-energieprojecten

klik in de navigatie op 'projecten' / 'Gasunie N-Z leiding' / 'MER 5a-WO

RAADSBESLUIT**Datum en nummer**

20 september 2007, 051/2007

De raad van de gemeente Papendrecht;

gelezen het voorstel van het college d.d. 14 augustus 2007;

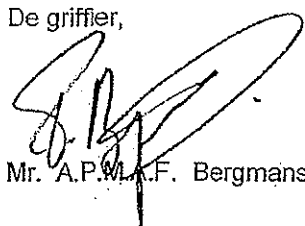
gelet op art. 7.15 van de Wet milieubeheer;

besluit:

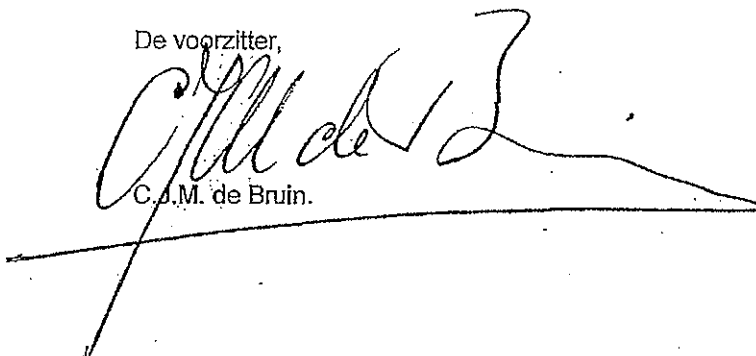
vast te stellen de richtlijnen MER omtrent de aardgasleiding Wijngaarden-Ossendrecht.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 20 september 2007.

De griffier,

Mr. A.P.M.A.F. Bergmans

De voorzitter,

C.J.M. de Bruin.

RAADSVOORSTEL

Datum en nummer 14 augustus 2007, nummer 050/2007	Raadsvergadering 20 september 2007	Agendapunt 18
---	--	-------------------------

Programmaveld 3	Portefeuillehouder M. Zaal
---------------------------	--------------------------------------

Wettelijke basis Wet milieubeheer, artikel: 7.15
--

Voorstel tot Het vaststellen van de richtlijnen MER omtrent de aardgasleiding Wijngaarden-Ossendrecht.
--

Gevraagde beslissing n.v.t.

Financiële consequenties nvt
--

Aan de raad.

Ter voorbereiding op de MilieuEffectRapportage (MER) omtrent de gasleiding Wijngaarden Ossendrecht dient elk bevoegd gezag richtlijnen voor deze MER vast te stellen. Omdat een MER procedure een ruimtelijk-orderingsbesluit is, dient dit te worden vastgesteld door de gemeenteraad. De Gasunie is voornemens het tracé van de gasleiding ook door de gemeente Papendrecht te projecteren. Hierdoor is het noodzakelijk dat ook de raad van Papendrecht richtlijnen voor de MER voor het grondgebied van Papendrecht vaststelt. Op 11 juni 2007 is een verzoek ingediend tot vaststelling van de richtlijnen voor de MER gasleiding Wijngaarden Ossendrecht. Ingevolge de Wet milieubeheer (Art 7.15) dient de raad binnen 13 weken na het verzoek hiertoe de richtlijnen voor de MER vast te stellen.

De richtlijnen bouwen voort op de startnotitie MER, welke al ter kennisname aan de raad is aangeboden. In de richtlijnen wordt de gasunie ook uitdrukkelijk gevraagd een goede onderbouwing te geven voor het in de startnotitie voorgestelde voorkeurtracé en locatie voor het gascompressorstation. Daarbij dienen de in zienswijzen naar voren gebrachte alternatieven ook beschouwd te worden. Daarnaast geven de richtlijnen aan dat een aantal aspecten ten aanzien van de startnotitie in de MER moet worden aangevuld. Dit zijn de zaken die naar voren zijn gebracht in zienswijzen en aanvullingen van bevoegde besturen en adviseurs. Het betreft de volgende aspecten: Geohydrologie, bodem en water; Natuur: Landschap, cultuurhistorie en archeologie, Veiligheid. In de MER dienen de voorgestelde alternatieven bekeken te worden en daarin zal ook na de afweging van alle aspecten een tracékeuze worden voorgesteld.

Voor het advies van de vakcommissie wordt verwezen naar de betreffende besluitenlijst.

Alle relevante stukken zijn voor u ter inzage gelegd.

Burgemeester en wethouders van Papendrecht,

de secretaris,

A. Boer (locosecretaris).

de burgemeester,

C.J.M. de Bruin.

RAAD

d.d. : 0 SEP 2007

VKA	IN HND.	CONFORM	ZIE
0	0	0	VERSLAG

Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht

Richtlijnen voor het milieueffectrapport

voorstel d.d. 6 juni 2007

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	HOOFDPUNTEN VAN HET MER	2
3.	ACHTERGROND EN BESLUITVORMING	2
3.1	Achtergrond en doelstelling	2
3.2	Beleidskader	2
3.3	Te nemen besluiten en procedures	3
4.	VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	3
4.1	Keuze voorkeurstracé	3
4.2	Meest milieuvriendelijk alternatief	4
5.	HUIDIGE SITUATIE EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	4
5.1	Geohydrologie, bodem en water	4
5.2	Natuur	5
5.3	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	6
5.4	Veiligheid	6
6.	OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER	7

BIJLAGEN

1. Advies voor richtlijnen van de Commissie voor de m.e.r. d.d. 23 mei 2007
2. Ontvangen inspraakreacties en adviezen

1.

INLEIDING

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Wijngaarden en Ossendrecht een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de bouw van een nieuw compressorstation bij Wijngaarden. De gastransportleiding zal ongeveer 75 km lang worden, een diameter hebben van 48 inch (120 cm) en een maximale gasdruk van 79,9 bar. Voor het tracé van de leiding wordt tussen Cromstrijen en Woensdrecht gebruik gemaakt van de buisleidingstraat van de stichting Buisleidingstraat Nederland. Het tracédeel naar deze buisleidingstraat toe (van Wijngaarden tot in Cromstrijen) is nieuw. Ook het tracé na het verlaten van de buisleidingstraat, in de gemeente Woensdrecht en Reimerswaal, is nieuw.

Voor de gastransportleiding moeten mogelijk de bestemmingsplannen van de gemeenten herzien worden. Tevens zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen wordt een milieueffectrapport opgesteld.

Voor de herziening van de bestemmingsplannen is de plan-m.e.r.-procedure van toepassing omdat:

- het voorgenomen tracé Natura 2000-gebieden doorkruist dan wel mogelijk beïnvloedt (Hollandsch Diep, Brabantse Wal en Markiezaat);
- de bestemmingsplannen het kader kunnen vormen voor project-m.e.r.- (beoordelings)plichtige besluiten op grond van de Wbr en Gww.

Met het doorlopen van de project-m.e.r.-procedure wordt tevens invulling gegeven aan de procedurele eisen van een plan-m.e.r.-procedure. Ook inhoudelijk zullen aan de vereisten van beide procedures worden voldaan.

Voor de Wbr-vergunningen is Rijkswaterstaat het bevoegde gezag, voor de Gww-vergunningen de provincies Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant. De gemeenten Graafstroom, Papendrecht, Sliedrecht, Dordrecht, Binnenmaas, Strijen, Cromstrijen, Moerdijk, Halderberge, Bergen op Zoom, Woensdrecht, Reimerswaal en Roosendaal zijn bevoegd gezag waar het gaat om de herziening van een bestemmingsplan. Bureau Energieprojecten¹, ondergebracht bij SenterNovem², coördineert de bevoegde instanties.

Bij brief van 16 maart 2007 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)³. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 62 d.d. 28 maart 2007 en in een aantal regionale en lokale weekbladen.

De Commissie voor de m.e.r. heeft haar advies uitgebracht op 23 mei 2007. Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. – verder aangeduid als ‘de Commissie’. Het bedoelt aan te geven welke informatie het MER moet bieden om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat dit advies niet zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de startnotitie moet worden gelezen.

Via SenterNovem, Bureau Energieprojecten heeft de Commissie kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen. De Commissie verwijst in haar advies naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

¹ Een samenwerkingsverband tussen de ministeries van EZ, VROM en LNV.

² Een agentschap van het ministerie van EZ.

³ Zie bijlage 1.

De richtlijnen van de Raad van Papendrecht voor het milieueffectrapport voor de aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht van Gasunie volgen hierna. Deze richtlijnen zijn voor een zeer groot deel conform het richtlijnenadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage.

De startnotitie geeft voor veel onderdelen aan wat in het MER aan de orde zal komen. Onderstaande richtlijnen zijn gericht op die onderwerpen die in het MER een nadere uitwerking of een andere aanpak behoeven dan in de startnotitie is voorgesteld. Voor alle niet hieronder genoemde onderwerpen is de in de startnotitie voorgestelde aanpak richtlijnen voor het MER.

Wat betreft de opzet van het MER wordt Gasunie verzocht het MER zodanig in te richten dat de watergerelateerde onderwerpen gemakkelijk terug te vinden zijn (in eigen waterparagrafen en/of door het opnemen van een index). Dit vergemakkelijkt het gebruik van het MER voor de Gww-vergunningverlening en bij het doorlopen van de watertoets bij bestemmingsplanherzieningen.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De Raad van Papendrecht beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport: Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- Een onderbouwing van de keuze van het voorkeursstracé (daar waar geen leidingstraat ligt) en de locatie van het compressorstation, met daarbij specifiek aandacht voor milieugerelateerde argumenten.
- Een adequate gebiedsbeschrijving en (ecologische) effectbeschrijving voor de passages door/nabij Natura 2000-gebieden en andere beschermde gebieden, waaronder EHS-gebieden en aardkundige waardevolle doorkruisingen.
- Een beschrijving van de effecten van de verschillende alternatieven op de veiligheid van mensen (plaatsgebonden risico en groepsrisico). De risicoschattingen dienen gemaakt te worden zoals wettelijk is voorgeschreven.
- Een heldere samenvatting die zelfstandig leesbaar is en een goede afspiegeling is van de inhoud van het MER.

3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

3.1 Achtergrond en doelstelling

Achtergronden en doelstelling zijn in de startnotitie beschreven en kunnen in het MER worden overgenomen.

3.2 Beleidskader

Natuurwetgeving

Beschrijf in het MER hoe de verschillende provincies de beschermingsregimes voor de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur en andere gebieden met natuurwaarden toepassen en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding. Beschrijf eveneens hoe de provincies in geval van effecten op deze gebieden omgaan met compensatie en saldering en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

De Biesbosch, het Hollandsch Diep, de Brabantse wal en het Markiezaat zijn aangewezen als Natura 2000-gebieden en zijn daarmee beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De Esscheplaat en het Markiezaat zijn tevens beschermde Natuurmonumenten. Beschrijf hoe met deze verschillende beschermingsregimes wordt omgegaan en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

Wetgeving externe veiligheid

De huidige regelgeving voor externe veiligheid bij hogedrukaardgasleidingen⁴ wordt momenteel herzien. Omdat bij de besluitvorming moet worden uitgegaan van de dan geldende regelgeving dient het initiatief getoetst te worden aan zowel de huidige als toekomstige regelgeving op het gebied van externe veiligheid⁵.

3.3 Te nemen besluiten en procedures

De startnotitie gaat in op de te nemen besluiten en de te volgen (m.e.r.- en PWC⁶-)procedures. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de Habitattoets conform de Natuurbeschermingswet 1998⁷. De Habitattoets kan maximaal uit drie fasen bestaan:

- de Oriëntatiefase (voorheen vaak voortoets genoemd), waarbij wordt bepaald of er sprake kan zijn van nadelige gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Indien significante gevolgen al kunnen worden uitgesloten dient de Verslechterings- en Verstoringstoets te worden uitgevoerd;
- de Passende beoordeling in geval van kans op significante negatieve effecten. Indien met zekerheid kan worden gesteld dat er geen significante gevolgen zullen optreden zal de Verslechterings- en Verstoringstoets moeten worden uitgevoerd;
- de ADC-fase, in geval in de Passende beoordeling significante effecten niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Hierbij moeten maximaal drie vragen beantwoord worden:
 - Zijn er Alternatieven die geen of minder schade toebrengen aan het Natura 2000-gebied?
 - Zijn er Dwingende redenen van groot maatschappelijk belang?
 - Indien er geen alternatieven zijn, maar wel dwingende redenen van groot openbaar belang; is Compensatie mogelijk?

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Keuze voorkeurstracé

Geef in het MER een onderbouwing van de tracékeuze. Geef daarbij inzicht in de karakteristieken van mogelijke tracés, onder meer in de lengtes van doorsnijdingen van (ecologisch, aardkundig en landschappelijk) kwetsbaar gebied, de voor veiligheid relevante toetsingsafstanden en de (technische en procedurele) moeilijkheidsgraad van de realisatie van de routes.

Onderbouw op grond van welke milieu- en andere overwegingen de keuze voor het voorkeurstracé en de locatie van het compressorstation is gemaakt. Ga daarbij specifiek in op

⁴ Circulaire Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen, 1984.

⁵ De Minister van VROM heeft aangegeven in de tweede helft van 2007 een voorstel te doen voor een AMvB 'Buisleidingen'. De Commissie adviseert hier zo goed mogelijk op te anticiperen.

⁶ Planologische werkcommissie.

⁷ Natuurbeschermingswet 1998, artikel 19d tot en met 19ka. Zie ook Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (LNV 2005).

de kanttekeningen bij de huidige locatie van het compressorstation en de alternatieve locaties daarvoor, zoals deze naar voren gebracht in inspraakreacties.⁸

4.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Besteed bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) vooral aandacht aan minimalisering van effecten door de fasering en wijze van aanleg, en mogelijkereis door andere, realistische ruimtelijke varianten te ontwikkelen c.q. in beschouwing te nemen. Aandachtspunten zijn:

- minimalisering van nadelige ecologische effecten tijdens de aanleg, bijvoorbeeld door seizoensplanning of door keuzes in de wijze van aanleg (minimalisering verstoring van fauna door geluid, licht en beweging in met name Natura 2000-gebieden en EHS)⁹;
- cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke inpassing en de passage van waardevolle landschappelijke elementen¹⁰;
- woon- en leefomgevingskwaliteit: minimale overlast voor omwonenden tijdens de aanleg en de gebruiksfase, waarbij ook veiligheidsrisico in ogenschouw genomen moeten worden.
- minimalisering van gebruiksbependingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies¹¹;
- minimalisering van de breedte van de werkstrook, met name in kwetsbare gebieden¹²;
- minimalisering veiligheidsrisico's, geluid- en lichthinder en landschappelijke inpassing van het compressor- en reduceerstation¹³.

5. HUIDIGE SITUATIE EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De startnotitie biedt een goede richtlijn voor de in het MER per deeltraject te beschrijven huidige situatie, autonome ontwikkelingen¹⁴ en milieugevolgen van het voornemen en de alternatieven. Presenteer in het MER per deeltraject een factsheet.

In de volgende paragrafen worden in aanvulling op de startnotitie enkele accenten gelegd voor de in het MER te beschrijven milieuaspecten.

5.1 Geohydrologie, bodem en water

Het studiegebied is gevarieerd in hoogteligging en wordt gekenmerkt door een afwisseling van geologische afzettingen. Beschrijf de (tijdelijke) gevolgen van de aanleg van de gastransportleiding op de bodemopbouw.

⁸ Zie daarvoor de reacties van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard', Stichting Dorp Wijngaarden, de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, afdeling Lek- en Merwestreek, het Actiecomité Wijngaarden ontploft en de Gemeente Graafstroom (inspraakreacties 1, 4, 8, 10 en 13, bijlage 2).

⁹ Zie in dit verband ook de inspraakreactie van het Natuur- en Recreatieschap De Hollandse Biesbosch (inspraakreactie nr. 12, bijlage 2).

¹⁰ Zie in dit verband ook de inspraakreacties van het Ministerie van LNV en T. Koorevaar (inspraakreacties nr. 3 en 8, bijlage 2).

¹¹ Zie in dit verband ook de inspraakreacties van het Waterschap Rivierenland, het Ministerie van LNV, de Brandweer Zuid Holland Zuid, het Ministerie van Defensie en het Natuur- en Recreatieschap De Hollandse Biesbosch (inspraakreacties nr. 2, 3, 9, 11 en 12).

¹² Zie in dit verband de inspraakreactie van het Ministerie van LNV (inspraakreactie nr. 3, bijlage 2).

¹³ Zie in dit verband de inspraakreacties van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard', Stichting Dorp Wijngaarden, de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, afdeling Lek- en Merwestreek, de Gemeente Graafstroom en de Gemeente Woensdrecht (inspraakreacties 1, 4, 8, 13 en 14, bijlage 2).

¹⁴ Het Ministerie van LNV wijst in dit verband op het strategisch groenproject Eiland van Dordrecht en de Gemeente Graafstroom op de Transformatievisie Merwedezone en de uitbreiding van de EHS (inspraakreacties nr. 3 en 13, bijlage 2).

In het MER dient het geohydrologisch systeem in kaart te worden gebracht. De geohydrologische beschrijving dient zich te richten op het grondwatersysteem, met aandacht voor grondwaterstromen en stromingspatronen (kwel en inzijging). Waar relevant dient een relatie te worden gelegd met de diepere geologische lagen.

Geef inzicht in de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologisch systeem (onder andere op inzijging en, indien van toepassing, waterwinning). Dit kan geïllustreerd worden aan de hand van contourkaarten van de (freatische) grondwaterstandverandering. Ga ook in op de mogelijke aantasting (verdroging) van waardevolle geologische lagen of bodemtypen. Besteed eveneens aandacht aan de eventuele effecten van het testen van de leiding. Speciale aandacht is nodig voor de doorsnijding van de Brabantse Wal.

5.2

Natuur

Huidige situatie

Neem in het MER kaarten op waarop de ligging van Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten, EHS-gebieden en andere gebieden met een beschermde status duidelijk staat aangegeven.

Geef ook (op kaart) een duidelijk beeld van voorkomen en verspreiding van de kwalificerende habitats en soorten in de Natura 2000-gebieden en van doeltypen en doelsoorten in de EHS-gebieden, alsmede waar relevant in de directe omgeving daarvan¹⁵. Bied inzicht in de ecologische relaties in deze gebieden (functie als leefgebied, ecohydrologische relaties) en de mate van kwetsbaarheid van deze relaties. Indien geen actuele gegevens beschikbaar zijn wordt geadviseerd een aanvullend onderzoek uit te voeren in deze gebieden.

Effecten

Het MER dient inzicht te bieden in de ecologische effecten van de verschillende alternatieven. Ga daarbij in op de tijdelijke effecten in de aanlegfase (zoals effecten van verstoring door geluid, verlichting en vervoersbewegingen), de effecten van de geluidbelasting en lichthinder op nabijgelegen EHS (Alblasserbos) en zijn directe omgeving door het compressorstation bij Wijngaarden, en op de langere termijneffecten van vergraving (zoals verstoring van de profielopbouw). Ga eveneens in op de effecten van bronbemaling. Beoordeel de regeneratiemogelijkheden van (karakteristieke) habitats in termen van kwetsbaarheid, (on)vervangbaarheid en hersteltijd. Motiveer de noodzaak voor het al dan niet uitvoeren van een Passende Beoordeling of Verslechterings- en Verstoringstoets.

Ten behoeve van een mogelijke ontheffingsaanvraag ingevolge de Flora- en faunawet zullen de nadelige effecten op beschermde soorten in kaart moeten worden gebracht. Geef in het MER aan of op grond van de beschikbare informatie te verwachten is dat er een ontheffing aangevraagd moet worden en of het aannemelijk is dat deze verleend kan worden.

Geef aan welke ruimte de planning voor de aanleg en ingebruikname van de gastransportleiding laat om milieueffecten (met name effecten op de natuur) zoveel mogelijk te vermijden¹⁶.

¹⁵ Uit de inspraakreactie van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' blijkt dat de directe omgeving van belang is voor weidevogels en als foerageergebied voor wintergasten (inspraakreactie 1, bijlage 2).

¹⁶ Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de natuurkalender van het ministerie van LNV.

5.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Gezien het karakter van het studiegebied dient specifiek aandacht uit te gaan naar landschap (inclusief aardkundige/geomorfologische waarden), cultuurhistorie en archeologie. Beschrijf in het MER de betekenis en de relatieve zeldzaamheid van de landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden in (de directe omgeving van) het plangebied, waaronder bijvoorbeeld het Groene Hart en de Brabantse Wal¹⁷. De beoordeling van het tracé(s) dient hierop te zijn toegespitst. Denk bijvoorbeeld aan aantasting van gaafheid en samenhang. Speciale aandacht verdient het landschappelijke effect en de visueel-ruimtelijke inpassing van het compressorstation. Geef bijvoorbeeld aan in welke mate het compressorstation verdiept kan worden aangelegd alsmede de wenselijkheid daarvan.

Geef aan hoe bij planontwikkeling en uitvoering rekening zal worden gehouden met aanwezige waarden.

5.4 Veiligheid

In de startnotitie staat al aangegeven dat een veiligheidsanalyse van de voorgenomen activiteit wordt uitgevoerd (plaatsgebonden risico en groepsrisico). Besteed in het MER enerzijds aandacht aan het risico van de gastransportleiding voor de omgeving en anderzijds aan het risico van activiteiten in de omgeving voor de gastransportleiding¹⁸.

Daar waar afgeweken wordt van de toetsingsafstand dient aangegeven te worden waarom de toetsingsafstand niet gerealiseerd kan worden. Hierbij dienen de planologische, technische en economische belangen beschouwd te worden.

Geef aan of de uitvoering van dit initiatief kan leiden tot tijdelijke of permanente gebruiksbeperkingen voor activiteiten in de omgeving van de gastransportleiding.

Op basis van de toetsingsafstand en bebouwingsafstand zal in het MER duidelijk worden gemaakt welke eventuele veiligheidsknelpunten er zijn. Geef aan hoe deze knelpunten zullen worden opgelost. Geef daarbij inzicht in het ruimtebeslag van de nieuwe leiding (zonering) en de maatregelen die worden getroffen om het ruimtebeslag te minimaliseren, waarbij de veiligheid van omwonenden gewaarborgd blijft. De Commissie adviseert over bovenstaande in contact te treden met de lokale en regionale hulpverleningsdiensten. De raad van Papendrecht gaat er vanuit dat de initiatiefnemer met de hulpverleningsdiensten in overleg treedt over de aanvalsstrategie in geval van een calamiteit.

¹⁷ De Commissie voor de m.e.r. wijst in dit verband op de cultuurhistorische waarderingskaart Brabant.

¹⁸ Zie in dit verband ook de inspraakreactie van de Brandweer Zuid-Holland Zuid met betrekking tot de passage van de Dordtse Kil en HSL en het calamiteitenplatform (inspraakreactie nr. 9, bijlage 2).

6.

OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER

Voor de onderdelen “vergelijking van alternatieven”, “leemten in milieu-informatie”, “evaluatieprogramma” en “samenvatting van het MER” kunnen de wettelijke vereisten als richtlijn voor het MER gebruikt worden. In aanvulling hierop is het ten aanzien van de vorm en presentatie van belang:

- De vergelijking van varianten zo duidelijk mogelijk te presenteren met behulp van tabellen, figuren en kaartmateriaal.
- De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

BIJLAGEN

bij de richtlijnen voor het milieueffectrapport
Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht

1. Advies voor richtlijnen van de Commissie voor de m.e.r. d.d. 23 mei 2007
2. Ontvangen inspraakreacties en adviezen

3 Achtergrond en besluitvorming

3.1 Achtergrond en doelstelling

Achtergronden en doelstelling zijn in de startnotitie beschreven en kunnen in het MER worden overgenomen.

3.2 Beleidskader

Natuurwetgeving

Beschrijf in het MER hoe de verschillende provincies de beschermingsregimes voor de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur en andere gebieden met natuurwaarden toepassen en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding. Beschrijf eveneens hoe de provincies in geval van effecten op deze gebieden omgaan met compensatie en saldering en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

De Biesbosch, het Hollandsch Diep, de Brabantse wal en het Markiezaat zijn aangewezen als Natura 2000-gebieden en zijn daarmee beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De Esscheplaat en het Markiezaat zijn tevens beschermde Natuurmonumenten. Beschrijf hoe met deze verschillende beschermingsregimes wordt omgegaan en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

Wetgeving externe veiligheid

De huidige regelgeving voor externe veiligheid bij hogedrukaardgasleidingen⁴ wordt momenteel herzien. Omdat bij de besluitvorming moet worden uitgegaan van de dan geldende regelgeving dient het initiatief getoetst te worden aan zowel de huidige als toekomstige regelgeving op het gebied van externe veiligheid⁵.

Beleidslijn grote rivieren

De beleidslijn grote rivieren beschrijft het afwegingskader voor de toelaatbaarheid van activiteiten in het rivierbed. Zij vormt het toetsingskader voor de verlening voor vergunningen op grond van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken in het rivierbed. Aangegeven dient te worden welke consequenties deze beleidslijn heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

Keur oppervlaktewateren en Keur waterkeringen

Voor het kruisen van de waterkeringen is de Keur waterkeringen van toepassing. Voor het doorkruisen van de waterlopen is ontheffing vereist op grond van de Keur oppervlaktewateren.

⁴ Circulaire Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen, 1984.

⁵ De Minister van VROM heeft aangegeven in de tweede helft van 2007 een voorstel te doen voor een AMvB 'Buisleidingen'. De Commissie adviseert hier zo goed mogelijk op te anticiperen.

5 Huidige situatie en gevolgen voor het milieu

De startnotitie biedt een goede richtlijn voor de in het MER per deeltraject te beschrijven huidige situatie, autonome ontwikkelingen¹⁴ en milieugevolgen van het voornemen en de alternatieven. Presenteer in het MER per deeltraject een factsheet. In de volgende paragrafen worden in aanvulling op de startnotitie enkele accenten gelegd voor de in het MER te beschrijven milieuaspecten.

5.1 Geohydrologie, bodem en water

Het studiegebied is gevarieerd in hoogteligging en wordt gekenmerkt door een afwisseling van geologische afzettingen. Beschrijf de (tijdelijke) gevolgen van de aanleg van de gastransportleiding op de bodemopbouw.

In het MER dient het geohydrologisch systeem in kaart te worden gebracht. De geohydrologische beschrijving dient zich te richten op het grondwatersysteem, met aandacht voor grondwaterstromen en stromingspatronen (kwel en inzijging). Waar relevant dient een relatie te worden gelegd met de diepere geologische lagen.

Geef inzicht in de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologisch systeem (onder andere op inzijging en, indien van toepassing, waterwinning). Dit kan geïllustreerd worden aan de hand van contourkaarten van de (freatische) grondwaterstandverandering. Ga ook in op de mogelijke aantasting (verdroging) van waardevolle geologische lagen of bodemtypen. Besteed eveneens aandacht aan de eventuele effecten van het testen van de leiding. Speciale aandacht is nodig voor de doorsnijding van de Brabantse Wal.

|| Onderzoek de faalkans c.q. risicoanalyse bij de te kruisen waterkeringen vanwege het grote aantal leidingen dat kruist en de korte onderlinge afstand hiervan.

5.2 Natuur

Huidige situatie

Neem in het MER kaarten op waarop de ligging van Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten, EHS-gebieden en andere gebieden met een beschermde status duidelijk staat aangegeven.

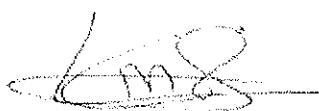
Geef ook (op kaart) een duidelijk beeld van voorkomen en verspreiding van de kwalificerende habitats en soorten in de Natura 2000-gebieden en van doeltypen en doelsoorten in de EHS-gebieden, alsmede waar relevant in de directe omgeving

¹⁴ Het Ministerie van LNV wijst in dit verband op het strategisch groenproject Eiland van Dordrecht en de Gemeente Graafstroom op de Transformatievisie Merwedezone en de uitbreiding van de EHS (inspraakreacties nr. 3 en 13, bijlage 2).

**Aardgastransportleiding
Wijngaarden-Ossendrecht**

Richtlijnen voor het milieueffectrapport

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van
de gemeente Graafstroom, gehouden op 25 juni 2007

L.C. Mol

Plaatsvervangend raadsgriffier

D.R. van der Borg

Voorzitter

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET MER.....	2
3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING	3
3.1 ACHTERGROND EN DOELSTELLING.....	3
3.2 BELEIDSKADER	3
3.3 TE NEMEN BESLUITEN EN PROCEDURES	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	4
4.1 KEUZE VOORKEURSTRACÉ	4
4.2 MEEST MILIEUVRIENDELIJK ALTERNATIEF.....	5
5. HUIDIGE SITUATIE EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	5
5.1 GEOHYDROLOGIE, BODEM EN WATER.....	6
5.2 NATUUR	6
5.3 LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE	7
5.4 VEILIGHEID	7
6. OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER	8
7. VERANTWOORDING VERWERKING INSpraak EN ADVIEZEN	9

BIJLAGEN

- I. Advies voor richtlijnen van de Commissie voor de m.e.r. d.d. 23 mei 2007
- II. Ontvangen inspraakreacties en adviezen
- III. Overzicht van alternatieven voor de aanleg van een aardgastransportleiding en compressorstation

1.

INLEIDING

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Wijngaarden en Ossendrecht een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de bouw van een nieuw compressorstation bij Wijngaarden. De gastransportleiding zal ongeveer 75 km lang worden, een diameter hebben van 48 inch (120 cm) en een maximale gasdruk van 79,9 bar. Voor het tracé van de leiding wordt tussen Cromstrijen en Woensdrecht gebruik gemaakt van de buisleidingstraat van de stichting Buisleidingstraat Nederland. Het tracédeel naar deze buisleidingstraat toe (van Wijngaarden tot in Cromstrijen) is nieuw. Ook het tracé na het verlaten van de buisleidingstraat, in de gemeente Woensdrecht en Reimerswaal, is nieuw.

Voor de gastransportleiding en het compressorstation moet het bestemmingsplan van de gemeente herzien worden. Ook andere gemeenten op het traject Wijngaarden-Ossendrecht moeten mogelijk hun bestemmingsplannen herzien. Tevens zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen wordt een milieueffectrapport opgesteld.

Voor de herziening van de bestemmingsplannen is de plan-m.e.r.-procedure van toepassing omdat:

- het voorgenomen tracé Natura 2000-gebieden doorkruist dan wel mogelijk beïnvloedt (Hollandsch Diep, Braantse Wal en Markiezaat);
- de bestemmingsplannen het kader kunnen vormen voor project-m.e.r.- (beoordelings)plichtige besluiten op grond van de Wbr en Gww.

Met het doorlopen van de project-m.e.r.-procedure wordt tevens invulling gegeven aan de procedurele eisen van een plan-m.e.r.-procedure. Inhoudelijk zal aan de vereisten van beide procedures moeten worden voldaan.

Voor de Wbr-vergunningen is Rijkswaterstaat het bevoegde gezag, voor de Gww-vergunningen de provincies Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant. De gemeenten Graafstroom, Papendrecht, Sliedrecht, Dordrecht, Binnenmaas, Strijen, Cromstrijen, Moerdijk, Halderberge, Bergen op Zoom, Woensdrecht, Reimerswaal en Roosendaal zijn bevoegd gezag waar het gaat om de herziening van een bestemmingsplan. Bureau Energieprojecten¹, ondergebracht bij SenterNovem², coördineert de bevoegde instanties.

Bij brief van 16 maart 2007 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)³. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 62 d.d. 28 maart 2007 en in een aantal regionale en lokale weekbladen.

De Commissie voor de m.e.r. heeft haar advies uitgebracht op 23 mei 2007. Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. – verder aangeduid als 'de Commissie'. Het bedoelt aan te geven welke informatie het MER moet bieden om het milieubelang voldoende in de besluitvorming mee te wegen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat dit advies **niet** zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de startnotitie moet worden gelezen.

Via SenterNovem, Bureau Energieprojecten heeft de Commissie kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen. De Commissie verwijst in haar advies naar

¹ Een samenwerkingsverband tussen de ministeries van EZ, VROM en LNV.

² Een agentschap van het ministerie van EZ.

³ Zie bijlage I.

een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieu-omstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Onderstaand de richtlijnen van de raad van de gemeente Graafstroom voor het milieueffectrapport voor de aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht van Gasunie. De richtlijnen zijn opgesteld op grond van het advies van de Commissie en alle ingebrachte inspraakreacties en adviezen. Het advies van de Commissie maakt integraal deel uit van deze richtlijnen en zijn in de bijlagen gevoegd.

De startnotitie geeft voor veel onderdelen aan wat in het MER aan de orde zal komen. Onderstaande richtlijnen zijn gericht op die onderwerpen die in het MER een nadere uitwerking of detaillering behoeven. Voor alle niet hieronder genoemde onderwerpen vormt de in de startnotitie voorgestelde aanpak uitgangspunt voor het MER.

Terugvindbaarheid richtlijnen in het MER

Voor wat betreft de opzet van het MER wordt Gasunie verzocht het MER zodanig in te richten dat achter de hierna volgende richtlijnen (over beleid, watergerelateerde onderwerpen, externe veiligheid etc., etc.) vermeld staat waar deze zijn verwerkt in het MER zodat onderwerpen gemakkelijk zijn terug te vinden.

Aanbevolen wordt om daarbij gebruik te maken van regelnummering in het MER-rapport en vervolgens bij het opstellen van het MER in een aparte tabel in *de ene kolom* de betreffende richtlijn te vermelden, in *de andere kolom* aan te geven op welke pagina/regel van het MER het onderwerp wordt behandeld.

Dit vergemakkelijkt het gebruik van het MER o.a. voor de Gww-vergunningverlening, het doorlopen van de watertoets bij bestemmingsplanherzieningen en de toetsing van het MER op de gegeven richtlijnen.

2.

HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De raad van de gemeente Graafstroom beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- Een degelijke onderbouwing van de keuze van het voorkeurs tracé (daar waar geen leidingstraat ligt) en de locatie van het compressorstation, met daarbij specifiek aandacht voor milieugerelateerde argumenten (nut/noodzaak van de aanleg van een gastransportleiding/compressorstation alsmede de lokatiekeuze ervan).
- Een adequate gebiedsbeschrijving en (ecologische) effectbeschrijving voor de passages door/nabij Natura 2000-gebieden en andere beschermde gebieden, waaronder EHS-gebieden en aardkundige waardevolle doorkruisingen.
- Een beschrijving van de effecten van de verschillende alternatieven op de veiligheid van mensen (plaatsgebonden risico en groepsrisico). De risicoschattingen dienen gemaakt te worden zoals wettelijk is voorgeschreven. Ook dient vooruit geblikt te worden naar de komende regelgeving op het gebied van externe veiligheid.
- Een heldere samenvatting die zelfstandig leesbaar is en een goede afspiegeling is van de inhoud van het MER.

3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

3.1 ACHTERGROND EN DOELSTELLING

Achtergronden en doelstelling zijn in de startnotitie beschreven en kunnen in het MER worden overgenomen. Voor het MER is het echter noodzakelijk om meer informatie te geven over nut en noodzaak van de aanleg van een aardgastransportleiding resp. het compressorstation dan in de startnotitie het geval is. Wij verwachten een heldere, navolgbare onderbouwing van de keuze voor een *Middenroute* op financiële, technische, ruimtelijke en milieuaspecten.

Besteed niet alleen meer aandacht aan nut en noodzaak van de aanleg van een aardgastransportleiding en het compressorstation, maar besteed ook meer aandacht aan de *locatiekeuze* van aardgastransportleiding en compressorstation. Nut, noodzaak en locatiekeuze moeten helder terugkomen in het MER.

In de startnotitie is voor het compressorstation één locatie genoemd. Deze locatie ligt binnen de begrenzing van het Groene Hart. Door de keuze van deze locatie is onderzoek nodig naar mogelijke alternatieven buiten het Groene Hart. Door insprekers zijn diverse alternatieve locaties genoemd. Deze locaties dienen onderzocht te worden. Voor de diverse locaties dient aangegeven te worden welke ruimtelijke plannen van gemeenten, regio's, provincie en rijk een rol spelen en welke plannen dienen te worden aangepast om de realisering van een gascompressorstation mogelijk te maken.

3.2 BELEIDSKADER

Natuurwetgeving

Beschrijf in het MER hoe de verschillende provincies de beschermingsregimes voor de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur en andere gebieden met natuurwaarden toepassen en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding. Beschrijf eveneens hoe de provincies in geval van effecten op deze gebieden omgaan met compensatie en saldering en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

De Biesbosch, het Hollandsch Diep, de Brabantse wal en het Markiezaat zijn aangewezen als Natura 2000-gebieden en zijn daarmee beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De Esscheplaat en het Markiezaat zijn tevens beschermde Natuurmonumenten. Beschrijf hoe met deze verschillende beschermingsregimes wordt omgegaan en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

Wetgeving externe veiligheid

De huidige regelgeving voor externe veiligheid bij hogedrukaardgasleidingen⁴ wordt momenteel herzien. Omdat bij de besluitvorming moet worden uitgegaan van de dan geldende regelgeving dient het initiatief getoetst te worden aan zowel de huidige als toekomstige regelgeving op het gebied van externe veiligheid⁵.

3.3 TE NEMEN BESLUITEN EN PROCEDURES

De startnotitie gaat in op de te nemen besluiten en de te volgen (m.e.r.- en PWC⁶-) procedures. Speciale aandacht wordt gevraagd voor de Habitattoets conform de

⁴ Circulaire Zonering langs hogedrukaardgastransportleidingen, 1984.

⁵ De Minister van VROM heeft aangegeven in de tweede helft van 2007 een voorstel te doen voor een AMvB 'Buisleidingen'. De Commissie adviseert hier zo goed mogelijk op te anticiperen.

⁶ Planologische werkgroep.

Natuurbeschermingswet 1998⁷. De Habitattoets kan maximaal uit drie fasen bestaan:

- de Oriëntatiefase (voorheen vaak voortoets genoemd), waarbij wordt bepaald of er sprake kan zijn van nadelige gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Indien significante gevolgen al kunnen worden uitgesloten dient de Verslechterings- en Verstoringstoets te worden uitgevoerd;
- de Passende beoordeling in geval van kans op significante negatieve effecten. Indien met zekerheid kan worden gesteld dat er geen significante gevolgen zullen optreden zal de Verslechterings- en Verstoringstoets moeten worden uitgevoerd;
- de ADC-fase, in geval in de Passende beoordeling significante effecten niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Hierbij moeten maximaal drie vragen beantwoord worden:
 - Zijn er Alternatieven die geen of minder schade toebrengen aan het Natura 2000-gebied?
 - Zijn er Dwingende redenen van groot maatschappelijk belang?
 - Indien er geen alternatieven zijn, maar wel dwingende redenen van groot openbaar belang; is Compensatie mogelijk?

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 KEUZE VOORKEURSTRACÉ

Geef in het MER een onderbouwing van de tracékeuze. Geef daarbij inzicht in de karakteristieken van mogelijke tracés, onder meer in de lengtes van doorsnijdingen van (ecologisch, aardkundig en landschappelijk) kwetsbaar gebied, de voor veiligheid relevante toetsingsafstanden en de (technische en procedurele) moeilijkheidsgraad van de realisatie van de routes.

In bijlage 3 bij deze richtlijnen is een overzicht gegeven van 10 alternatieven voor de locatie van een aardgastransportleiding en compressorstation, die de gemeenteraad in het MER behandeld wil zien. Daarnaast heeft initiatiefnemer (de Gasunie) toegezegd ook alternatieve locaties te zullen aandragen voor het MER.

Deze alternatieven moeten alle in het MER aan de orde komen. Is een alternatief (al dan niet vergeleken met de andere alternatieven) niet haalbaar of realistisch op grond van algemene uitgangspunten, randvoorwaarden, overwegingen vanuit ruimte, milieu, techniek en/of financiën, dan zal in het MER helder moeten worden beschreven, waarom dat bepaalde alternatief is afgevallen (zeef- of trechtering-methode).

Ken aan de onderscheiden (milieu)aspecten zoals natuur, water, veiligheid, landschap, gewichten toe op basis waarvan alle alternatieven op dat betreffende (milieu)aspect ten opzichte van elkaar kunnen worden gewogen. De toe te kennen gewichten (als percentage van het totaal) en de te hanteren wegingcriteria zullen in nader overleg tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag worden bepaald.

Onderbouw dus de keuze voor het voorkeurstracé en de locatie van het compressorstation, waarbij de hierboven vermelde weging van (milieu)aspecten een rol speelt bij het selecteren van een uiteindelijk voorkeurstracé. Ga daarbij specifiek in

⁷ Natuurbeschermingswet 1998, artikel 19d tot en met 19ka. Zie ook Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (LNV 2005).

op de kanttelingen bij de huidige locatie van het compressorstation en de alternatieve locaties daarvoor, zoals deze naar voren zijn gebracht in inspraakreacties.⁶

4.2 MEEST MILIEUVRIENDELIJK ALTERNATIEF

Besteed bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) vooral aandacht aan minimalisering van effecten door de fasering en wijze van aanleg, en mogelijk ook door andere, realistische ruimtelijke varianten te ontwikkelen c.q. in beschouwing te nemen. Aandachtspunten zijn:

- minimalisering van nadelige ecologische effecten tijdens de aanleg, bijvoorbeeld door seizoensplanning of door keuzes in de wijze van aanleg (minimalisering verstoring van fauna door geluid, licht en beweging in met name Natura 2000-gebieden en EHS, vrijkomende warmte duurzaam inzetten)⁹;
- cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke inpassing en de passage van waardevolle landschappelijke elementen¹⁰;
- woon- en leefomgevingskwaliteit: minimale overlast voor omwonenden tijdens de aanleg en minimale veiligheidsrisico's tijdens zowel de aanleg- als de gebruiksfase;
- minimalisering van gebruiksbependingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies¹¹;
- minimalisering van de breedte van de werkstrook, met name in kwetsbare gebieden¹²;
- minimalisering geluid- en lichthinder en landschappelijke inpassing van het compressor- en reducerstation¹³;
- minimalisering van het ruimtebeslag.

5. HUIDIGE SITUATIE EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De startnotitie biedt een goede richtlijn voor de in het MER per deeltraject te beschrijven huidige situatie, autonome ontwikkelingen¹⁴ en milieugevolgen van het voornemen en de alternatieven. Presenteer in het MER per deeltraject een factsheet.

Maak in de effectbeschrijving ook onderscheid tussen *tijdelijke* effecten - zoals mogelijke verkeersoverlast en sluipverkeer langs Wijngaarden - tengevolge van de aanleg van gastransportleiding en compressorstation en *permanente* effecten in de gebruiksfase van gastransportleiding en compressorstation.

⁸ Zie daarvoor de reacties van de Natuur- en Vogelwacht 'De Ablasserwaard', Stichting Dorp Wijngaarden, de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland afdeling Lek- en Merwestreek, het Actiecomité Wijngaarden ontploft en Gemeente Graafstroom (inspraakreacties nr. 1, 4, 8, 10 en 13, bijlage 2).

⁹ Zie in dit verband ook de inspraakreactie van het Natuur- en Recreatieschap De Hollandse Biesbosch (inspraakreactie nr. 12, bijlage 2).

¹⁰ Zie in dit verband ook de inspraakreacties van het Ministerie van LNV en T. Koorevaar (inspraakreacties nr. 3 en 8, bijlage 2).

¹¹ Zie in dit verband ook de inspraakreacties van het Waterschap Rivierenland, het Ministerie van LNV, de Brandweer Zuid-Holland Zuid, het Ministerie van Defensie en het Natuur- en Recreatieschap De Hollandse Biesbosch (inspraakreacties nr. 2, 3, 9, 11 en 12, bijlage 2).

¹² Zie in dit verband de inspraakreactie van het Ministerie van LNV (inspraakreactie nr. 3, bijlage 2).

¹³ Zie in dit verband de inspraakreacties van de Natuur- en Vogelwacht 'De Ablasserwaard', Stichting Dorp Wijngaarden, de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, afdeling Lek- en Merwestreek, de Gemeente Graafstroom en de Gemeente Woensdrecht (inspraakreacties nr. 1, 4, 8, 13 en 14, bijlage 2).

¹⁴ Het Ministerie van LNV wijst in dit verband op het strategisch groenproject Eiland van Dordrecht en de Gemeente Graafstroom op de Transformatievisie Merwedezone en de uitbreiding van de EHS (inspraakreacties nr. 3 en 13, bijlage 2).

In de volgende paragrafen worden in aanvulling op de startnotitie enkele accenten gelegd voor de in het MER te beschrijven milieuaspecten.

5.1

GEOHYDROLOGIE, BODEM EN WATER

Het studiegebied is gevarieerd in hoogteligging en wordt gekenmerkt door een afwisseling van geologische afzettingen. Beschrijf de (tijdelijke) gevolgen van de aanleg van de gastransportleiding op de bodemopbouw.

In het MER dient het geohydrologisch systeem in kaart te worden gebracht. De geohydrologische beschrijving dient zich te richten op het grondwatersysteem, met aandacht voor grondwaterstromen en stromingspatronen (kwel en inzijging). Waar relevant dient een relatie te worden gelegd met de diepere geologische lagen.

Geef inzicht in de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologisch systeem (onder andere op inzijging en, indien van toepassing, waterwinning). Dit kan geïllustreerd worden aan de hand van contourkaarten van de (freatische) grondwaterstandverandering. Ga ook in op de mogelijke aantasting (verdroging) van waardevolle geologische lagen of bodemtypen. Besteed eveneens aandacht aan de eventuele effecten van het testen van de leiding. Speciale aandacht is nodig voor de doorsnijding van de Brabantse Wal.

Het in de startnotitie opgenomen leidingtracé valt voor een deel binnen een boringsvrije zone. Deze zone is een onderdeel van de milieubeschermingsgebieden voor grondwater. Bezien dient te worden of een alternatief tracé kan worden gekozen dat deze belangen niet raakt.

5.2

NATUUR

Huidige situatie

Neem in het MER kaarten op waarop de ligging van Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten, EHS-gebieden en andere gebieden met een beschermde status duidelijk staat aangegeven.

Geef ook (op kaart) een duidelijk beeld van voorkomen en verspreiding van de kwalificerende habitats en soorten in de Natura 2000-gebieden en van doeltypen en doelsoorten in de EHS-gebieden, alsmede waar relevant in de directe omgeving daarvan¹⁵. Bied inzicht in de ecologische relaties in deze gebieden (functie als leefgebied, ecohydrologische relaties) en de mate van kwetsbaarheid van deze relaties. Indien geen actuele gegevens beschikbaar zijn wordt geadviseerd een aanvullend onderzoek uit te voeren in deze gebieden.

Houd ook rekening met de Transformatievisie Merwedezone, een gebied waarover acht gemeenten samen met de provincie in overleg zijn.

Effecten

Het MER dient inzicht te bieden in de ecologische effecten van de verschillende alternatieven. Ga daarbij in op de tijdelijke effecten in de aanlegfase (zoals effecten van verstoring door geluid, verlichting en vervoersbewegingen), de effecten van de geluidbelasting en lichthinder op nabijgelegen EHS (Alblasserbos) en zijn directe omgeving door het compressorstation bij Wijngaarden, en op de langere termijn effecten van vergraving (zoals verstoring van de profielopbouw). Ga eveneens in op

¹⁵ Uit de inspraakreactie van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' blijkt dat de directe omgeving van belang is voor weidevogels en als foerageergebied voor wintergasten (inspraakreactie nr. 1, bijlage 2).

de effecten van bronbemaling. Beoordeel de regeneratiemogelijkheden van (karakteristieke) habitats in termen van kwetsbaarheid, (on)vervangbaarheid en herstellijd. Motiveer de noodzaak voor het al dan niet uitvoeren van een Passende Beoordeling of Verslechterings- en Verstoringstoets.

Geef ook aan wat de effecten zijn van de aanleg van de gastransportleiding en het compressorstation op de Transformatievisie Merwedezone.

Ten behoeve van een mogelijke ontheffingsaanvraag Ingevolge de Flora- en faunawet zullen de nadelige effecten op beschermde soorten in kaart moeten worden gebracht. Geef in het MER aan of op grond van de beschikbare informatie te verwachten is dat er een ontheffing aangevraagd moet worden en of het aannemelijk is dat deze verleend kan worden.

Geef aan welke ruimte de planning voor de aanleg en ingebruikname van de gastransportleiding laat om milieueffecten (met name effecten op de natuur) zoveel mogelijk te vermijden¹⁶.

Woon- en leefomgevingskwaliteit

Geef aan wat de effecten zijn van het voorkeursstracé en de alternatieven voor de aanleg en gebruiksfase van de gastransportleiding en het compressorstation in de vorm van geluid, licht, trillingen en lucht op omwonenden. Besteed ook aandacht aan bijv. de sterrenwacht¹⁷, kortom bestemmingen die als gevoelig kunnen worden aangemerkt in de woon- en leefomgeving.

5.3

LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

Gezien het karakter van het studiegebied dient specifiek aandacht uit te gaan naar landschap (inclusief aardkundige/geomorfologische waarden), cultuurhistorie en archeologie. Beschrijf in het MER de betekenis en de relatieve zeldzaamheid van de landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden in (de directe omgeving van) het plangebied, waaronder bijvoorbeeld het Groene Hart en de Brabantse Wal¹⁸. De beoordeling van het tracé(s) dient hierop te zijn toegespitst. Denk bijvoorbeeld aan aantasting van gaafheid en samenhang. Speciale aandacht verdient het landschappelijke effect en de visueel-ruimtelijke inpassing van het compressorstation. Geef bijvoorbeeld aan in welke mate het compressorstation verdiept kan worden aangelegd alsmede de wenselijkheid daarvan.

Geef aan hoe bij planontwikkeling en uitvoering rekening zal worden gehouden met aanwezige waarden.

5.4

VEILIGHEID

In de startnotitie staat al aangegeven dat een veiligheidsanalyse van de voorgenomen activiteit wordt uitgevoerd (plaatsgebonden risico en groepsrisico). Besteed in het MER enerzijds aandacht aan het risico van de gastransportleiding resp. het compressorstation voor de omgeving en besteed anderzijds aandacht aan het risico van activiteiten in de omgeving voor de gastransportleiding resp. het compressorstation¹⁹.

¹⁶ Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de natuurkalender van het ministerie van LNV.

¹⁷ Zie ook inspraakreactie Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' (inspraakreactie nr. 1, bijlage 2).

¹⁸ De Commissie voor de m.e.r. wijst in dit verband op de cultuurhistorische waarderingskaart Brabant.

¹⁹ Zie in dit verband ook de inspraakreactie van de Brandweer Zuid-Holland Zuid met betrekking tot de passage van de Dordtse Kil en HSL en het calamiteitenplatform (inspraakreactie nr. 9, bijlage 2).

Daar waar afgeweken wordt van de toetsingsafstand dient aangegeven te worden waarom de toetsingsafstand niet gerealiseerd kan worden. Hierbij dienen de planologische, technische en economische belangen beschouwd te worden.

Geef aan of de uitvoering van dit initiatief kan leiden tot tijdelijke of permanente gebruiksbeperkingen voor activiteiten in de omgeving van de gastransportleiding.

|| Houd bij het bepalen van het veiligheidsrisico ook rekening met de risico's van eventuele oude, reeds aanwezige, leidingen in de nabijheid van het tracé.

|| Op basis van de toetsingsafstand en bebouwingsafstand (huidige regelgeving) en het plaatsgebonden risico en groepsrisico (toekomstige regelgeving) dient in het MER duidelijk te worden gemaakt welke eventuele veiligheidsknelpunten er als gevolg van de gasleiding en het compressorstation zijn. Maak voor de lokale situatie duidelijk onderscheid tussen geldende regelgeving en toekomstige regelgeving voor buisleidingen. Sluit met betrekking tot het compressorstation aan bij de regelgeving vastgelegd in het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen, zowel ten aanzien van de grens- en richtwaarden voor het plaatsgebonden risico als de aspecten voor de verantwoording van het groepsrisico.

|| Geef aan hoe de knelpunten zullen worden opgelost. Geef daarbij inzicht in het ruimtebeslag van de nieuwe leiding (zonering) resp. het compressorstation en de maatregelen die worden getroffen om het ruimtebeslag te minimaliseren, waarbij de veiligheid van omwonenden gewaarborgd blijft. Een scenarioanalyse gekoppeld aan de benodigde inzet van hulpdiensten bij calamiteiten voor de verschillende alternatieven moet onderdeel zijn van het MER.²⁶ De Commissie adviseert over bovenstaande in contact te treden met de lokale en regionale hulpverleningsdiensten.

6. OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER

Voor de onderdelen "vergelijking van alternatieven", "leemten in milieu-informatie", "evaluatieprogramma" en "samenvatting van het MER" kunnen de wettelijke vereisten als richtlijn voor het MER gebruikt worden. In aanvulling hierop is het ten aanzien van de vorm en presentatie van belang:

- De vergelijking van varianten zo duidelijk mogelijk te presenteren met behulp van tabellen, figuren en kaartmateriaal.
- De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

²⁶ In overleg tussen initiatiefnemer en bevoegd gezag wordt nader bepaald of de scenarioanalyse als (niet-) openbaar stuk onderdeel uitmaakt van het MER.

7.

VERANTWOORDING VERWERKING INSpraak EN ADVIEZEN

Binnen de inspraaktermijn, lopende met ingang van donderdag 29 maart tot en met 9 mei 2007, zijn 14 reacties en adviezen ontvangen, te weten:

1. Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard', Papendrecht, 1 mei 2007
2. Waterschap Rivierenland, Tiel, 3 mei 2007
3. MinLNV, Dienst Landelijk Gebied, Den Haag, 4 mei 2007
4. Stichting Dorp Wijngaarden (lijst MET 61 handtekeningen), 8 mei 2007
5. M.A. Groeneveld, Dordrecht, 8 mei 2007
6. Maatschap H. en C. Ruitenbeck, Wijngaarden, 8 mei 2007
7. Overwater Rentmeesterskantoor BV voor dhr A.A. Groeneveld, Dordrecht, 8 mei 2007
8. J. Koorenaar, Wijngaarden, 8 mei 2007
9. Brandweer Zuid-Holland Zuid, Dordrecht, 9 mei 2007
10. Actiecomité Wijngaarden Ontploff, Wijngaarden, 9 mei 2007
11. Ministerie van Defensie, Dienst Vastgoed Defensie, Utrecht, 9 mei 2007
12. Natuur- en Recreatieschap De Hollandsche Biesbosch, Dordrecht, 9 mei 2007
13. College van B&W van Gemeente Graafstroom, Blaskensgraaf, 10 mei 2007
14. College van B&W van Gemeente Woensdrecht, Woensdrecht, 9 mei 2007

Na de inspraaktermijn zijn 2 reacties/adviezen ontvangen, te weten:

15. Waterschap Hollandse Delta, Dordrecht, 11 mei 2007
16. Provinciale Planologische Cie Prov Zuid-Holland, 16 mei 2007

Gasunie heeft de beschikking gekregen over de inspraakreacties en wettelijke adviezen. Gasunie kan dus specifieke punten, ook als deze niet verwerkt zijn in de richtlijnen, meenemen bij het schrijven van het MER en het ontwerpen van de gas-transportleiding en het compressorstation.

Verkorte weergave van de inspraakreacties en verwerking ervan in de Richtlijnen (zie voor de volledige lijst met reacties en adviezen bijlage II).

Ad 1) Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard', Papendrecht

- Er is sprake van aantasting van het Groene Hart.
- Geef aan wat de uiteindelijke maximale invulling kan zijn van de te verwerven compressorlocatie.
- Zoek een alternatieve locatie voor het voorgenomen compressorstation alwaar de verwachte negatieve gevolgen niet of nauwelijks een extra belasting op haar omgeving doet ontstaan, niet in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), niet in nabije gebieden met bepaalde vogels, en niet bij geprojecteerde woonlocaties. Daarbij kan worden gedacht aan:
 - de voormalige bouwlocatie 'Sophiaspoortunnel' direct ten noorden van de A15 ter hoogte van Papendrecht;
 - op of in de omgeving op de Dordrechtse Staart: Gevudo, Dupont, vuilopslag op de Derde Merwede Haven
 - tussen de Groene Kruisweg nabij Rhooen en Smitshoek, ten zuiden van de A15 nabij de pijpleidingenstraat.
- Werk de aanleg in een bunker onder de grond op de door de Gasunie voorgenomen locatie uit.

Richtlijnen vragen op grond van welke milieu- en andere argumenten de keuze voor de locatie van het compressorstation is gemaakt. Daarbij dient specifiek ingegaan te worden op de kanttekeningen bij de huidige locatie en de alternatieve locaties van het compressorstation, zoals deze in inspraakreacties naar voren zijn gebracht (paragraaf 4.1).

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering en landschappelijke inpassing van het compressorstation (paragraaf 4.2).

Richtlijnen wijzen erop dat de directe omgeving van belang is voor weidevogels en als foerageergebied voor wintergasten (paragraaf 5.2).

Ad 2) Waterschap Rivierenland, Tiel

- Geen opmerkingen naar aanleiding van de startnotitie.
- Opmerkingen opgenomen in het verslag van het overleg tussen Gasunie en Waterschap Rivierenland dienen te worden meegenomen in het verdere traject. Het betreft onder meer de primaire waterkering en verschillende watergangen.
- Kabels en leidingen die een watergang kruisen in het gebied van de Alblasserwaard dienen te worden gelegd door middel van een persing of boring.

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt de minimalisering van nadelige ecologische effecten tijdens de aanleg, bijvoorbeeld door seizoensplanning of door keuzes in de wijze van aanleg (paragraaf 4.2).

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbependingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies (paragraaf 4.2).

Ad 3) MinLNV, Dienst Landelijk Gebied, Den Haag

- In het SGP-gebied (Strategisch Groenproject Eiland van Dordrecht) dienen inrichtingsmaatregelen te worden getroffen, en te worden afgestemd met de dienst.
- In Kooikil, Overtoom, Noorderdiep, Sovenkil en diverse waterpartijen (zie kaart) mag de gasleiding de waterdoorvoerendheid van watergangen niet belemmeren.
- Alternatief: aanleg gasleiding parallel en zo dicht mogelijk bij bestaande leidingen- en kabels.
- Uit nog lopend onderzoek zal nog blijken waar de voorgenomen gasleiding verdiept moet komen te liggen, waarbij een ruime marge moet worden aangehouden.
- Aantasting van het SGP-gebied dient (zo veel mogelijk) voorkomen te worden: natuurwaarden in Kikvorsch-/Ottargriend, landschap/cultuurhistorie bij Veerweg, griendwerkerhuisjes, bunkers, enz.
- Onderzoek alternatief tracé in de Sionspolder overeenkomstig de 380 kV hoogspanningsleiding aangelegd in 1972.

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt de cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke inpassing en de passage van waardevolle landschappelijke elementen (paragraaf 4.2)

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbependingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies (paragraaf 4.2)

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van de breedte van de werkstrook, met name in kwetsbare gebieden (paragraaf 4.2).

Richtlijnen wijzen expliciet op strategisch groenproject Eiland van Dordrecht als autonome ontwikkeling (hoofdstuk 5).

Ad 4) Stichting Dorp Wijngaarden (met handtekeningenlijst)

- Bescherming van Het Groene Hart maakt zelfs woningbouw mondjesmaat mogelijk, waardoor de aanleg van 9 hectare industrieel terrein voor een compressorstation ontoelaatbaar is.
- Onderzoek alternatieve locatie voor het voorgenomen gascompressorstation waarbij deze locatie wordt ingepast in bestaande industrieterreinen of andere bestaande geschikte locaties, zoals het op korte afstand gelegen terrein te Dordrecht die beschikbaar zijn of komen, en alwaar wel bedrijfsbrandweer aanwezig is met de benodigde expertise i.t.t. in Graafstroom.
- Kies voor een veilige alternatieve locatie ook uit oogpunt van mogelijke terroristische aanslagen.

- Kies voor een alternatieve locatie die niet substantieel bijdraagt aan de huidige (te verwachte) geluidbelasting afkomstig van de Betuweroute.

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering en landschappelijke inpassing van het compressorstation (paragraaf 4.2).

Richtlijnen vragen om over de veiligheid in contact te treden met lokale en regionale hulpverleningsdiensten en een scenarioanalyse op te stellen (paragraaf 5.4).

Richtlijnen vragen om inzicht in geluidsbelasting (paragraaf 5.2).

Ad 5) M.A. Groeneveld, Dordrecht

- Grondeigenaar stelt dat de transportleiding langs het voorgenomen tracé over zijn perceel loopt.
- Grondeigenaar is bevreemd voor nadelige effecten op de drainage tijdens de aanleg, en is bevreemd voor een waardedaling van het perceel omdat als gevolg van de eenmaal aangelegde gasleiding planologen geen interesse meer zullen hebben voor dit perceel.
- De aardgastransportleiding wordt ten minste op 2 meter onder maaiveld gesitueerd.
- Uit de m.e.r-procedure moet blijken hoe moet worden omgegaan met de waardedaling van de grond door de aanleg van de gastransportleiding op de langere termijn.

Richtlijnen vragen om weergave van de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologisch systeem (paragraaf 5.1). Richtlijnen behandelen verder dit individuele geval niet specifiek.

Ad 6) Maatschap H. en C. Ruitenbeek, Wijngaarden

- Compressorstation hoort niet in het Groene Hart thuis, en de maatschap is bevreemd voor de voedselveiligheid, voor het welzijn van vee en daardoor lagere productie, en voor het welzijn en gezondheid van mens, als gevolg van het vrijkomen van schadelijke stoffen zoals gas, geluid en licht.
- Inspreker verwacht waardevermindering van melkveebedrijf, verlies van kostbare landbouwgrond, inperking bedrijfsuitbreidingen, en risico's voor de continuïteit van het melkbedrijf.
- Inspreker verwacht aantasting flora en fauna en verkleining territorium weidevogels, dat een nieuwe overeenkomst met de Provinciale Stichting Agrarisch Natuurgebied in gevaar brengt.

Richtlijnen vragen om inzicht in de ecologische effecten van de verschillende alternatieven (paragraaf 5.2).

Ad 7) Overwater Rentmeesterskantoor BV voor dhr A.A. Groeneveld, Dordrecht

- De aanleg van de transportleiding langs het voorgenomen tracé loopt over perceel van de Inspreker.
- De aanleg geschiedt in 'maagdelijk gebied' en uit de Nota Ruimte blijkt dat dit zo veel mogelijk dient te worden voorkomen. Er dient naar een ander tracé te worden uitgeweken, bijvoorbeeld naar de percelen ten oosten van de Wantijdijk ingepland als Strategisch Groen Project, of parallel aan de Wantijdijk waardoor minder nadeel aan het perceel van inspreker.
- Grondeigenaar zal niet instemmen met het gekozen tracé omdat het perceel voor agrarische doeleinden wordt gebruikt, en het tracé diagonaal over zijn perceel loopt. Tijdens de aanleg zal drainage nagenoeg onuitvoerbaar zal worden, en er zullen nadien te allen tijde blijvende nadelige effecten optreden voor (eventuele nieuwe) drainage. Verder maakt de transportleiding andere toekomstige activiteiten onmogelijk, zoals fruitteeltopstanden en bebouwingsmogelijkheden, waardoor vermindering van mogelijke toekomstige waardestijgingen.
- Werkstrook bij de aanleg kan aanzienlijk kleiner worden dan in de startnotitie is aangegeven.
- De aardgastransportleiding dient op ten minste op 2 meter onder maaiveld te worden gesitueerd.

- Uit de m.e.r-procedure moet blijken hoe moet worden omgegaan met de waardedaling van de grond op de langere termijn door de aanleg van de gastransportleiding.

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies (paragraaf 4.2).

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van de breedte van de werkstrook, met name in kwetsbare gebieden (paragraaf 4.2).

Richtlijnen vragen om weergave van de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologisch systeem (paragraaf 5.1). Richtlijnen behandelen verder dit individuele geval niet specifiek.

Ad 8) T. Koorevaar, Wijngaarden

- Het Groene Hart, hoewel dun bevolkt (veiligheidsaspect), dient te worden ontzien. Inspreker meent dat Gasunie als overheidsbedrijf hierin een voorbeeldfunctie heeft.
- Onderzoek alternatieve locaties met minder schade aan ruimtelijke kwaliteiten, bijvoorbeeld in industriegebieden of in gebieden waar door verrommeling de ruimtelijke kwaliteit al is aangetast.
- Indien geen goede alternatieve locatie wordt gevonden: leg compressorstation aan niet oostelijk maar westelijk van de Sliedrechtse Binnenvliet in de noordelijke zone van de polder Matena-Noord en wel ondergronds. Alblasserbos heeft geringe cultuurhistorische waarde, en ontrekt verder de voorzieningen aan het zicht. Wel aandacht voor het aldaar gelegen donk waarop menselijke sporen uit het Neolithicum.
- Indien ook dit niet haalbaar is: aanleg van het compressorstation ondergronds. Archeologische waarden lijken gering, sporen kunnen door opgraving veilig worden gesteld. Aantasting van cultuurhistorische waarden van het open weide gebied wordt niet weggenomen door het rondom aanbrengen van beplanting dat moet worden gezien als een ingreep.

Richtlijnen vragen op grond van welke milieu- en andere argumenten de keuze voor de locatie van het compressorstation is gemaakt. Daarbij dient specifiek ingegaan te worden op de kanttekeningen bij de huidige locatie en de alternatieve locaties van het compressorstation, zoals deze in inspreakreacties naar voren zijn gebracht (paragraaf 4.1)

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt de cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke inpassing en de passage van waardevolle landschappelijke elementen (paragraaf 4.2)

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering en landschappelijke inpassing van het compressorstation (paragraaf 4.2).

Ad 9) Brandweer Zuid-Holland Zuid, Dordrecht

- In de MER dient voor het hele tracé van de aardgastransportleiding de contour waar voor het plaatsgebondenrisicocontour gelijk is aan 10^{-6} inzichtelijk te worden gemaakt en eveneens het groepsrisico.
- Het kiezen van een kleinere afstand dan de toetsingsafstand, in elk geval groter dan de minimaal aan te houden bebouwingsafstand, dient na gebaseerd te zijn op een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen door het bevoegde gezag.
- In de MER dient door middel van een scenarioanalyse de effecten van mogelijke incidenten met de aardgastransportleiding inzichtelijk te worden gemaakt, en daarbij na te gaan in welke mate de hulpverlening bij calamiteiten kan worden geoptimaliseerd opdat escalatie kan worden voorkomen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het in de brandweerregio opgestelde toetsingskader externe veiligheid.

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies (paragraaf 4.2).

Richtlijnen wijzen expliciet op de passage van het Dordtse Kil en HSL en het calamiteitenplatform (paragraaf 5.4).

Richtlijnen vragen om over de veiligheid in contact te treden met lokale en regionale hulpverleningsdiensten en een scenarioanalyse op te stellen (paragraaf 5.4).

Ad 10) Actiecomité Wijngaarden Ontploft, Wijngaarden (lijst van Indiëners)

- Het niet aanleggen van de voorgenomen transportleiding ('alternatief nummer 1') dient te worden uitgewerkt opdat nut en noodzaak van de aan te leggen leiding wordt aangetoond, op grond van de toekomstig gevraagde capaciteit en een uitleg dat de bestaande capaciteit onvoldoende is. De noodzaak voor de aanleg van de gastransportleiding dient kwantitatief te worden onderbouwd met daarbij een berekening op grond van de toename van de transportvraag. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de reductie van de behoefte aardgas i.v.m. maatregelen tegen de globale opwarming van de aarde.
- Actiecomité vindt het beroep op 'het algemeen nationaal belang' overtrokken daar sprake is van de wens van internationaal gastransport door de Gasunie bezien vanuit commercieel oogpunt.
- Gasunie dient aan te geven wanneer de bestaande leidingen moeten worden vervangen.
- Vermijd de aanleg van het voorgenomen gascompressorstation bij Wijngaarden, en zoek een alternatieve locatie niet in Het Groene Hart ('2de alternatief'), maar bijvoorbeeld op de Maasvlakte ('alternatief nr. 3'). Dit maakt het transport van per schip aangevoerde LNG naar België mogelijk.
- Geef aan waarom de aardgastransportleiding niet op de zee- en rivierbodem kan worden aangelegd.
- Geef aan waarom het gascompressorstation juist in Wijngaarden zou moeten komen te liggen alwaar oude leidingen liggen.
- Onderzoek als alternatief de aanleg van het gascompressorstation tussen Barendrecht en Oud-Beijerland ('4e alternatief'). Daarbij rekening houden met het feit dat de brandweer van de Rotterdamse haven goed geëquipeerd is om installaties werkend onder hoge druk te controleren.
- Werk een alternatieve tracé uit waarbij het oostelijke transportnet wordt uitgebreid ('alternatief nummer 5').
- Werk een alternatief uit waarbij de leiding tussen Wijngaarden en Ossendrecht niet wordt aangelegd maar gebruik gemaakt wordt van het bestaande leidingsnet ('volgend alternatief').
- Geef aan waarom de werkdruk van de voorgenomen leiding 80 atmosfeer moet zijn en niet conform de bestaande werkdrukken, 67 atmosfeer. Leg uit waarom er niet met nog lagere gasdrukken kan worden gewerkt, en dat de druk niet stapsgewijs opgebouwd kan worden. Geef aan de noodzaak van de compressie van het gas op de locatie in Wijngaarden.
- Werk een alternatief uit waarbij gebruik gemaakt wordt van gasopslag; houdt daarbij voor ogen dat er reeds opslag van LNG is op de Maasvlakte.
- Onderzoek het alternatieve tracé voor de aardgastransportleiding van Anna-Paulowna via de Noordzee naar België alwaar aansluiting op de Interconnector. Het voordeel is ook gelegen in het veiligheidsaspect ook i.v.m. terrorisme.
- Onderzoek alternatieve locaties voor het gascompressorstation: in Dordrecht tussen Gevudo en Dupont, of in de nabijheid van de Sofia Spoortunnel buiten Het Groene Hart tegen de A15, of het lege Industriegebied tussen Papendrecht en Alblasdendam alwaar bestaande pijpleidingen.
- Onderzoek het alternatief waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande militaire gastransportleidingen in Nederland die enige tijd geleden door Defensie te koop zijn aangeboden.
- Het actiecomité 'Wijngaarden ontploft' zijn mordicus tegen de aanleg van het gascompressorstation bij Wijngaarden omdat er vele alternatieven zijn en vanwege het volledige gebrek aan informatie van de Gasunie. Een dergelijk station

hoort niet thuis in Het Groene Hart. Men is bevreesd voor verdere toekomstige uitbreiding na de aanleg van het voorgenomen compressorstation. Ook bij andere uitkomsten van het m.e.r. blijft het actiecomité tegen de aanleg van het voorgenomen compressorstation.

- Het MER dient anders dan de summijre uitwerking in de Startnotitie expliciet in te gaan op het meest milieuvriendelijke alternatief.
- Er dient door de Gasunie te worden onderzocht wat de invloed is van het voornemen van Zuid-Holland om de ecologische hoofdstructuur naar 25 meter uit te breiden nabij het Alblasserbos.
- Men wenst alles te weten omtrent het ornithologische belang van bovengenoemd gebied, met als bekende aspecten: overwinteringsgebied van de kleine zwaan, de aanwezigheid van de zeldzame IJsvogel.
- De provincie is bezig om in de polder tussen Wijngaarden en Sliedrecht een wateroverloopgebied te creëren. Men vraagt naar de effecten van het onderwater zetten van de voorgenomen aardgastransportleiding en of dit de aanleg van een gascompressorstation in een dergelijk gebied wel mogelijk is.
- In de startnotitie is niet terug te vinden van de EU-richtlijnen gericht om de veiligheid en milieu voor burgers te garanderen in dichtbevolkt gebied.
- Insprekers wijzen op de brief de staatssecretaris van VROM aan de Tweede Kamer d.d. 9 februari 2007. Hieruit concluderen de insprekers dat de overheid duidelijk aangeeft dat er sprake is van structurele tekortkoming m.b.t. aanleg, beheer en veiligheid van gasleidingen.
- Er moet nadrukkelijk gezocht worden naar alternatieve locaties i.p.v. in Wijngaarden. De Gasunie moet naar duurdere oplossingen uitwijken.
- Het 'Actiecomité Wijngaarden Ontploft' is tegen de aanleg van het voorgenomen compressorstation in Wijngaarden.

Richtlijnen vragen om achtergrond en doelstelling in het MER op te nemen (paragraaf 3.1).

Richtlijnen vragen op grond van welke milieu- en andere argumenten de keuze voor de locatie van het compressorstation is gemaakt. Daarbij dient specifiek ingegaan te worden op de kanttekeningen bij de huidige locatie en de alternatieve locaties van het compressorstation, zoals deze in inspraakreacties naar voren zijn gebracht (paragraaf 4.1).

Richtlijnen geven voorschriften voor de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief (paragraaf 4.2).

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies (paragraaf 4.2).

Richtlijnen vragen om inzicht in de ecologische effecten van de verschillende alternatieven (paragraaf 5.2).

Ad 11) Ministerie van Defensie, Dienst Vastgoed Defensie, Utrecht

- De aan te leggen aardgastransportleiding doorkruist op de kaarten KR097 en KR111 een brandstofleiding van het Ministerie van Defensie. Men verzoekt technisch overleg te houden met de Defensie Pijpleiding Organisatie alvorens de uitvoering te starten.
- Het Ministerie van Defensie is thans doende een nieuw 10-inch leiding aan te leggen in het tracé van de Buisleidingenstraat, waarin ook de te leggen 48-inch aardgastransportleiding is gepland. Men verzoekt om over dit project technisch overleg te houden.

Richtlijnen gaan niet specifiek in op deze inspraakreactie.

Ad 12) Natuur- en Recreatieschap De Hollandsche Biesbosch, Dordrecht

- Het tracé doorkruist landerijen in eigendom van het Natuur- en recreatieschap De Hollandse Biesbosch, en in het bijzonder een 18-holes golfbaan. De doorsnijding met de aardgastransportleiding maakt het gebruik hiervan onmogelijk hetgeen een verlies betekent voor 850 vast spelers; er ontstaan immers 2 aparte 9-holes-golfbanen.
- De leiding zal de waterhuishouding verstoren en zal leiden tot onherstelbaar verlies van de bespeelbaarheid van de velden.

- Inspreker maakt bezwaar tegen de aanleg tenzij er compenserende maatregelen getroffen worden in ruimtelijke of financiële zin.
 - Inspreker bepleit ondergrondse aanleg van de gasleiding.
 - Men vreest voor de toegankelijkheid van het complex werkplaats Sionspolder.
 - Inspreker wijst op de strikte handhavingsvoorschriften in het gebied m.b.t. werkzaamheden in bepaalde periode en de hierbij behorende geluidsoverlast.
- Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruikbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies (paragraaf 4.2).*
- Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimale overlast voor omwonenden. (paragraaf 4.2).*

Ad 13) College van B&W van Gemeente Graafstroom, Bleskensgraaf

- Graafstroom wil in een vroeg stadium zijn belangen kenbaar maken omdat Wijngaarden in de startnotitie een centrale plaats inneemt, maar aan het voorgenomen compressorstation zeer beperkt aandacht is besteed terwijl het grote impact heeft op de omgeving en landschap.
 - Nut en noodzaak van het voorgenomen gasleiding en compressorstation zijn onvoldoende duidelijk.
Vragen:
 - Komt anders de gastoevoer in gevaar?
 - Wat zijn de gevolgen van het niet bouwen van een gascompressorstation?
 - Biedt strategische gasopslag een alternatief voor piekopvang?
 - Het is onvoldoende duidelijk waarom het station nu juist in de nabijheid van Wijngaarden moet komen.
 - Graafstroom wenst onderzoek naar hoe het initiatief zich verhoudt tot het "Uitvoeringsprogramma Groene Hart" en de Nota Ruimte.
 - Gewezen wordt op Kamervragen of dergelijke ontwikkelingen in Het Groen Hart wel mogelijk zijn met een verzoek aan de minister om onderzoek naar alternatieven. Woensdrecht wil antwoorden op deze Kamervragen vragen.
 - Graafstroom verwijst naar alternatieven aangedragen op de raadsvergadering van 23 april jl.:
 - Alternatief I: Realisatie gascompressorstation op de Maasvlakte
 - Alternatief II: Realisatie gascompressorstation tussen Brandrecht en Oud-Beijerland
 - Alternatief III: Uitbreiding van bestaande capaciteit in het oosten (van Nederland)
 - Alternatief IV: Geen directe verbinding leggen tussen Wijngaarden en Ossendrecht
 - Alternatief V: Aanleg leiding van Anna-Paulowna naar België via Noordzee
 - Alternatief VI: Realisatie gascompressorstation in Dordrecht nabij Dupont.
 - Alternatief VII: Realisatie gascompressorstation bij Sophia Spoor tunnel tegen A15
 - Alternatief VIII: Realisatie gascompressorstation op industriegebied tussen Papendrecht en Alblasserdam.
- (Zie: ook inspraak van Actiecomité Wijngaarden Ontploft).
- Graafstroom wenst duidelijkheid over het meest milieuvriendelijke alternatief en de alternatieven met de minste risico's.
 - Graafstroom wenst uitvoeringsvarianten uitgewerkt te zien waarbij uitdrukkelijk gekeken wordt naar het minimaliseren van de negatieve effecten op de omgeving en landschap, o.a. verdiepte ligging.
 - Duidelijk dient te worden gemaakt waarom de gasdruk in de leiding 80 bar moet zijn, en welke extra risico's dit heeft t.o.v. de druk in de bestaande leidingen.
Vragen:
 - Wordt voldaan aan de huidige regels in de circulaire van 1984; wat zijn de gevolgen voor de zonering van toekomstige bouwplannen, en hoe speelt Gasunie in op toekomstige regelgeving?
 - In hoeverre is de brandweer in staat om calamiteitsbestrijding te doen voor het voorgenomen compressorstation, is zij op de hoogte van de ligging van aardgasleidingen, en hoe raakt zij daartoe voldoende geëquipeerd?

- Graafstroom wenst duidelijkheid over het plaatsgebonden risico en groepsrisico.
- Graafstroom wenst duidelijkheid wat de risico's zijn van terrorisme betreffende gasleiding en welke voorzieningen deze risico's zullen minimaliseren.
- Vragen:
 - Wat zijn de gevolgen voor A15 wanneer de gasleiding hier onder door moet. Hoe zit het met het sluipverkeer langs Wijngaarden?
 - Wat zijn de gevolgen van de voorgenomen gasleiding en station voor de EHS en de uitbreiding hiervan?
 - Wat zijn de gevolgen voor de natuur en hoe wordt hiermee omgegaan?
 - Wat zijn de gevolgen voor de ontwikkelingen voortvloeiend uit de 'transformatievisie Merwedezone' met daarin genoemd een 'natte as' ten westen van Wijngaarden, en welke alternatieven zijn er?
- Gasunie heeft toegezegd de inwoners van Graafstroom goed te informeren. Graafstroom stelt dat hierbij aan de orde dient te komen: planning, gemotiveerde tijdstip van de werkzaamheden, verdere toekomstplannen van de Gasunie met o.a. aanleg leiding na 2010 naar Maasvlakte met de eventuele consequenties voor het huidige initiatief.

Richtlijnen vragen om achtergrond en doelstelling op te nemen (paragraaf 3.1).

Richtlijnen vragen op grond van welke milieu- en andere argumenten de keuze voor de locatie van het compressorstation is gemaakt. Daarbij dient specifiek ingegaan te worden op de kanttekeningen bij de huidige locatie en de alternatieve locaties van het compressorstation, zoals deze in inspraakreacties naar voren zijn gebracht (paragraaf 4.1).

Richtlijnen geven voorschriften voor de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief (paragraaf 4.2).

Richtlijnen vragen om beschrijving van tijdelijke en permanente effecten (hoofdstuk 5).

Richtlijnen vragen om weergave van de effecten voor ecologie (paragraaf 5.2).

Richtlijnen vragen om weergave van de effecten voor externe veiligheid (paragraaf 5.4).

Ad 14) College van B&W van Gemeente Woensdrecht, Woensdrecht

- Woensdrecht wenst een uitgebreidere uitleg van de wijze waarop het groepsrisico wordt verantwoord.
- Woensdrecht wenst een exacte beschrijving van de locatie en de uitbreiding van het reduceerstation ter hoogte van Westerschelde Oost.

Richtlijnen vragen om over de veiligheid in contact te treden met lokale en regionale hulpverleningsdiensten en een scenarioanalyse op te stellen (paragraaf 5.4).

Richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering en landschappelijke inpassing van het reduceerstation (paragraaf 4.2).

Ad 15) Waterschap Hollandse Delta, Dordrecht

- Waterschap wijst op de vele kruisingen die het aardgastransportleidingentracé van Wijngaarden tot in Cromstrijen maakt met diverse waterkeringen, wegen, wateren en rioolwaterpersleidingen. Dit zijn vergunningplichtige kruisingen, en dienen te voldoen aan de normen in de NEN3650-serie en aan nadere te stellen vereisten.
- Waterschap wijst op vergunningen van het waterschap die mogelijk vereist zijn op grond van de WVO.
- Gewaarschuwd wordt dat de voorgenomen leiding de grondwaterkwaliteit en grondwaterniveau niet mag belasten.

Richtlijnen vragen om weergave van de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologisch systeem (paragraaf 5.1).

Ad 16) Provinciale Planologische Cie Prov Zuid-Holland

- Commissie stemt in met de startnotitie waarbij aangegeven wordt dat de risico-contour van de nieuwe leiding niet groter mag zijn dan 0 meter.

Richtlijnen vragen om inzage in externe veiligheid voor zowel de huidige als toekomstige wetgeving (paragraaf 5.4).

BIJLAGEN

bij de richtlijnen voor het milieueffectrapport
Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht

- I. Advies voor richtlijnen van de Commissie voor de m.e.r. d.d. 23 mei 2007
- II. Ontvangen inspraakreacties en adviezen
- III. Overzicht van alternatieven voor de aanleg van een aardgastransportleiding en compressorstation

RICHTLIJNEN MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

RICHTLIJNEN VOOR HET MILIEUEFFECTRAPPORT

Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht
(onderdeel Wijngaarden-Cromstrijen)

RICHTLIJNEN VOOR HET MILIEUEFFECTRAPPORT

**Aardgastransportleiding Wijngaarden-Ossendrecht
(onderdeel Wijngaarden-Cromstrijen)**

GEDEPUTEERDE STATEN VAN ZUID-HOLLAND

21 juni 2007

INHOUDSOPGAVE

I.	INLEIDING.....	5
II.	RICHTLIJNEN VOOR HET MER	7
III.	ZIENSWIJZEN NAAR AANLEIDING VAN DE STARTNOTITIE	13
IV.	ADVIES VOOR DE RICHTLIJNEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE.....	25
V.	BIJLAGE BIJ DE RICHTLIJNEN	39

I. INLEIDING

Op 15 februari 2007 ontvingen wij een startnotitie voor een milieueffectrapportage (m.e.r.) van de N.V. Nederlandse Gasunie voor de aanleg van aardgastransportleiding tussen Wijngaarden en Ossendrecht. De nieuwe leiding zal ongeveer 75 km lang worden en een diameter krijgen van 120 cm. In de leiding zal de gasdruk lager zijn dan 80 bar. De nieuwe gasleiding vormt een onderdeel van een nieuwe noordzuidverbinding tussen noordoost Groningen en Zeeuws Vlaanderen. Tussen Wijngaarden en Cromstrijen zal de nieuwe gasleiding binnen de provincie Zuid-Holland komen te liggen.

Voor de aanleg van de leiding in Zuid-Holland zijn wij de vergunningverlener voor het onttrekken van grondwater op basis van de Grondwaterwet (Gww). De vergunningaanvraag zal naar verwachting m.e.r.-plichtig zijn, op grond van onderdeel D, categorie 15.1 van het Besluit-m.e.r.

Als onderdeel van de leiding is in de startnotitie nabij Wijngaarden een gascompressorstation voorzien. Op basis van de Wet milieubeheer (Wm) zijn wij daarvoor tevens de vergunningverlener. Voor dit gascompressorstation geldt echter geen afzonderlijke m.e.r.-plicht. Tevens zullen wij ontheffingen moeten verlenen op basis van de provinciale milieuverordening en moeten wij gemeentelijke bestemmingsplannen beoordelen.

Wij zijn een bevoegd gezag dat hiervoor MER-richtlijnen vaststelt. Binnen de provincie Zuid-Holland zijn bij deze m.e.r.-procedure de gemeenten Graafstroom, Papendrecht, Sliedrecht, Dordrecht, Binnenmaas, Strijen en Cromstrijen ook als bevoegd gezag betrokken. Ieder bevoegd gezag stelt afzonderlijk richtlijnen vast.

De startnotitie heeft vanaf 29 maart 2007 tot en met 9 mei 2007 ter inzage gelegen. In totaal zijn zeventien zienswijzen ingediend. Vanwege de betrokkenheid van velen, ook van buiten de provincie Zuid-Holland, heeft voor de inzending van zienswijzen het bureau Energieprojecten, ondergebracht bij SenterNovem, als postbus gefungeerd. Alle ingediende zienswijzen zijn in hoofdstuk III samengevat en van reacties voorzien.

Voor het opstellen van richtlijnen heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage op 23 mei 2007 aan ons en aan anderen een advies uitgebracht. Tijdig ingebrachte zienswijzen zijn door de Commissie voor de milieueffectrapportage bij haar advies betrokken.

Op grond van het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage en alle ingebrachte zienswijzen hebben wij de richtlijnen vastgesteld. In onze richtlijnen hebben wij het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage opgenomen en voor Zuid-Holland aangevuld.

Het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage is, exclusief de bijlagen, opgenomen in hoofdstuk IV. Alle ingediende zienswijzen zijn in hoofdstuk III samengevat en voorzien van reacties waarin is aangegeven op welke wijze deze van invloed zijn geweest voor de vaststelling van onze richtlijnen.

In hoofdstuk II staan afzonderlijk de richtlijnen vermeld die wij specifiek voor Zuid-Holland van belang achten. Hoofdstuk II samen met hoofdstuk IV vormen de richtlijnen voor het opstellen van het MER voor de aanleg van de nieuwe aardgastransportleiding inclusief gascompressorstation in de provincie Zuid-Holland.

II. RICHTLIJNEN VOOR HET MER

Wij hebben in onze hoedanigheid van bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen in het kader van de Grondwaterwet (Gww) en van de Wet milieubeheer (Wm) de navolgende richtlijnen vastgesteld. Aan de hand van deze richtlijnen dient het MER voor de aardgastransportleiding door de N.V. Nederlandse Gasunie te worden opgesteld.

Behalve voor de genoemde vergunningen zal dit MER ook dienen ter onderbouwing van de door gemeenten op te stellen en door ons te beoordelen bestemmingsplannen en voor door ons eventueel te verlenen ontheffingen op basis van de provinciale milieuverordening.

Ter vaststelling van onze richtlijnen ontvingen wij op 23 mei 2007 het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage. De commissie heeft bij haar advies de zienswijzen, nummers 1 tot en met 15, betrokken. De commissie verwijst in voetnoten naar deze zienswijzen. In hoofdstuk III gaan wij op alle zienswijzen in. Wij beschouwen de tekst van het advies van de commissie, voorzover dit Zuid-Holland betreft, als onderdeel van onze richtlijnen. Hiertoe is de tekst van het advies van de commissie integraal opgenomen in hoofdstuk IV. Samen met onderstaande aanvullingen vormt dit advies de richtlijnen voor de opstelling van het MER voor de aanleg van een nieuwe aardgastransportleiding binnen Zuid-Holland tussen Wijngaarden en Cromstrijen, inclusief een gascompressorstation.

Aanvullingen op het advies voor de richtlijnen van de Commissie voor de milieueffectrapportage

Onderzoek voor de vergunningverlening op basis van de Wet milieubeheer (Wm)

In combinatie met de aanleg van de nieuwe aardgastransportleiding is in de startnotitie de bouw van een gascompressorstation te Wijngaarden voorzien. Hier wordt gas onder druk gebracht voor transport. Het gecompriëerde gas wordt in het compressorstation tevens gekoeld.

In de startnotitie is voor dit station één locatie genoemd. Deze locatie ligt binnen de begrenzing van het Groene Hart. Door de keuze van deze locatie is onderzoek nodig naar mogelijke alternatieven buiten het Groene Hart. Insprekers hebben alternatieve locaties genoemd. Geef de realiseringmogelijkheden van een gascompressorstation op de genoemde locaties aan. Benoem per locatie de ruimtelijke plannen van gemeenten, regio's, provincie en Rijk welke dienen te worden aangepast om de realisering van een gascompressorstation mogelijk te maken.

De locatie nabij Wijngaarden is in het streekplan Zuid-Holland oost aangeduid als 'Agrarisch gebied plus (A+)'. Een compressorstation is hier slechts toelaatbaar indien kan worden aangetoond dat de activiteit van algemeen nut is en de noodzaak is gebleken door het ontbreken van een beschikbaar goed alternatief. De beoogde locatie grenst voorts aan een binnen de 'Transformatievisie Merwedezone' geplande 'robuuste natte as'. De grootte van het terrein voor dit station bedraagt circa 9 ha. Streef naar een zo zuinig mogelijk ruimtegebruik en onderzoek alternatieve koelmethoden van het gecompriëerde gas. Onderzoek tevens mogelijkheden de vrijkomende warmte duurzaam in te zetten. Voor de verlening van de milieuvergunning zal in een bestemmingsplan een geluidszone moeten zijn opgenomen. Voor de alternatieve locaties die technisch en beleidsmatig inpasbaar zijn zal in het MER ook de omvang van een geluidszone moeten worden bepaald. Tevens dient het MER inzicht te geven in de effecten van de verlichting van het compressorstation op de omgeving.

Onderzoek ter beoordeling van bestemmingsplannen

Onderzoek voor de aspecten ten aanzien van Externe veiligheid

Het externe veiligheidsbeleid kent twee pellers, het plaatsgebonden- en het groepsrisico (PR en GR). Voor een aardgastransportleiding met een druk van < 80 bar en een diameter van 48" heeft de wetgever in de Circulaire Zonerings Langs Hogedrukaardgasleidingen 1984 (Circulaire) vastgelegd hoe gezoneerd dient te worden langs die aardgastransportleiding en hoe met ruimtelijke ontwikkelingen langs de leiding moet worden ingegaan. In de Circulaire wordt niet met name ingegaan op de aspecten PR en GR.

Voor de benodigde aanpassing van bestemmingsplannen, voor zowel het buisleidingstracé als het compressorstation, zijn deze aspecten PR en GR wel van belang. In onze nota Regels voor ruimte is aangegeven hoe de provincie omgaat met onder meer externe veiligheid bij het toetsen van ruimtelijke plannen. Voor de benodigde aanpassingen van bestemmingsplannen is een Kwantitatieve Risico Analyse (QRA) noodzakelijk.

Voor de aanvraag van de milieuvergunning wordt onder meer getoetst op de aspecten PR en GR. Hiervoor is eveneens een QRA noodzakelijk.

Voor de QRA moet uitgegaan worden van de uitgangspunten uit het zogenaamde Paarse Boek. De QRA wordt door de initiatiefnemer geleverd. De provincie Zuid-Holland heeft eigen beleid op het gebied van Externe veiligheid. Dit is vastgelegd in het Beleidsplan Groen, Water en milieu (BGWM) en is in 2006 vastgesteld. Verder zet de provincie in de nota Risico's in balans (2006) haar visie op Externe veiligheid uiteen. Beide documenten bieden inzicht in de manier waarop de provincie omgaat met Externe veiligheid en geven daarmee een basis voor het opstellen van het MER.

Het provinciale beleid geldt voor zowel besluiten op grond van de Wet milieubeheer als de Wet op de Ruimtelijke Ordening. De provincie streeft ernaar dat nieuwe buisleidingen bij voorkeur aangelegd worden in of langs bestaande tracés.

Onderzoek naar risico's

Buisleiding

In de startnotitie wordt gesproken van een 48"-aardgasleiding met een druk van 79,9 bar. Dit getal ligt dermate op de grens tussen twee categorieën uit de Circulaire dat misverstanden kunnen gaan ontstaan. In het MER dient uitgelegd te worden in welke categorie uit de Circulaire (50-80 bar of 80-110 bar) deze aardgasleiding valt. Betrek hier het compressorstation bij.

Groepsrisico

In het MER dienen, naast de in de startnotitie beschreven variant, alternatieven voor zowel de ligging van de buisleiding als de locatie van het compressorstation te worden beschreven. Voor alle alternatieven die technisch en beleidsmatig inpasbaar zijn dient het groepsrisico berekend en beschreven te worden.

Plaatsgebonden risico

In het MER moet, behalve de ligging van de buisleiding en haar tracé-alternatieven, ook de bijbehorende PR-contouren (PR 10^{-6} en PR 10^{-8}), de bebouwings- en toetsingsafstanden worden aangegeven. Binnen de grootste contour moeten aanwezige, al dan niet-geprojecteerde (beperkt) kwetsbare bestemmingen worden geïnventariseerd. Voor het compressorstation geldt ook dat de PR 10^{-6} - en de PR 10^{-8} -contour van alle alternatieven moeten worden aangegeven alsmede de aanwezige, al dan niet-geprojecteerde (beperkt) kwetsbare bestemmingen.

Onderzoek voor de vergunningverlening op basis van de Grondwaterwet (Gww)

In de startnotitie wordt slechts één tracé tussen het aansluitpunt bij Wijngaarden en de aansluiting op de leidingenstraat in Cromstrijen aangegeven. In het MER dienen voor het nieuwe tracé van de aardgastransportleiding mogelijke alternatieven te worden onderzocht. Uitvoerbare alternatieven dienen te worden onderzocht op hun milieugevolgen. Hierbij dienen hoeveelheden te onttrekken grondwater en effecten op de omgeving te worden beschreven op basis van voorgenomen werkmethoden en grondwaterkaarten, en uitgaande van conservatieve inschattingen.

In artikel 33 van de Verordening waterbeheer Zuid-Holland is vastgelegd welke gegevens in een aanvraag voor een vergunning ingevolge de Grondwaterwet dienen te worden opgenomen. Dit artikel is in de bijlage van de richtlijnen opgenomen.

Te onderzoeken alternatieven

Ons beleid geeft aan dat, vooral in het geval van zoet grondwater, redelijkerwijs dient te worden getracht het onttrekkingsdebiet te beperken. Dit kan door middel van keuze van de manier van inrichten van de bouwput, door middel van keuze van de bemalingsinrichting, maar ook door de keuze van het tracé. Daardoor dienen verschillende alternatieven te worden onderzocht. Hierbij dient de grondwateronttrekking te worden meegenomen. Dit geldt overigens niet alleen voor het leidingentracé, maar ook voor het compressorstation. Alle uitvoerbare alternatieven dienen te worden meegewogen en duidelijk te worden beschreven.

Bouwputinrichting

Bij de vergunningaanvraag dient duidelijk te worden aangegeven hoe de bouwput zal worden ingericht. Hierbij dient te worden aangegeven op welke locaties zal worden ontgraven, welke omvang de bouwput heeft en hoe diep zal worden ontgraven. Ook dient informatie te worden verschaft over het eventuele gebruik van damwanden, onderwaterbeton en eventuele andere voorzieningen. Alle benodigde informatie dient - ook grafisch - op een duidelijke schaal, te worden aangegeven.

Bemalingsinrichting

Er dient duidelijk te worden aangegeven hoe zal worden bemalen. Wat voor bronnen worden gebruikt, hoe diep zal worden bemalen, hoe diep zal de bemalingsinrichting worden geplaatst en op welke onderlinge afstand worden de bronnen geplaatst.

Geohydrologie

Voor het uitvoeren van berekeningen met betrekking tot onder andere de debieten en effecten op de omgeving, dient zo nauwkeurig mogelijk te worden onderzocht wat de bodemopbouw is en wat de huidige grondwaterstanden en stijghoogten in de diepere watervoerende pakketten zijn. Tevens dient te worden onderzocht of er andere factoren, zoals bijvoorbeeld oppervlaktewateren, zijn die de geohydrologische situatie beïnvloeden. De geraadpleegde bronnen voor het bovenstaande dienen te worden vermeld en alle relevante informatie dient bij de aanvraag te worden opgenomen. Voor de aangehouden waarden dient te worden uitgegaan van een worst case-situatie.

Debieten en planning

Op basis van bouwputinrichting, bemalingsinrichting en geohydrologie dient vervolgens te worden berekend wat de maximale debieten zijn per uur, dag, maand, jaar en in totaal. Dit dient te worden opgesplitst voor alle deellocaties. Voor de vergunningaanvraag dient een duidelijke tijdsplanning van het werk te worden opgenomen, waarbij met tegenslag rekening wordt gehouden.

Veranderingen freatische grondwaterstand en stijghoogten watervoerende pakketten

Op basis van de bouwputinrichting, bemalingsinrichting, geohydrologie en bemalingsduur dient, voor een worst case-situatie, te worden berekend welke effecten de grondwater-onttrekkingen hebben op de freatische grondwaterstand en de stijghoogten in watervoerende lagen. Behalve de maximale verlaging dient per laag te worden aangegeven tot hoe ver deze invloed reikt.

Zettingen bodem

Op basis van de bouwputinrichting, bemalingsinrichting, geohydrologie en bemalingsduur dient ook, voor een worst case-situatie, te worden berekend welke maximale zettingen aan het maaiveld zouden kunnen optreden. Dit dient per locatie te worden berekend direct naast de bouwput, in geval van eigendom op de terreingrens en bij alle gevoelige bebouwing en infrastructuur.

Omgevingsbelangen

De effecten op de freatische grondwaterstand en de stijghoogten in watervoerende lagen, alsmede de maximaal verwachte zettingen, dienen te worden afgezet tegen alle belangen die in de omgeving meespelen. Hierbij dient onder andere te worden gedacht aan:

- Bebouwing: funderingswijzen dienen te worden geïnventariseerd en er dient te worden beschouwd wat het risico op schade is voor deze bebouwing.
- Infrastructuur: zowel boven- als ondergrondse infrastructuur dient te worden geïnventariseerd en ook hier dient weer te worden beschouwd wat kans is op schade.
- Natuur, landbouw en openbaar groen: in hoeverre is er kans op verdroging of, in het geval van retourbemaling, vernatting, waardoor kans op schade optreedt.
- Bodemverontreinigingen: in hoeverre worden in de omgeving aanwezige verontreinigingen verplaatst of beïnvloed door de bemaling.
- Overige grondwateronttrekkingen en -retourneringen: in hoeverre worden deze beïnvloed door de bemaling en wat zijn de gezamenlijke effecten op de omgeving.
- Archeologische waarden: zijn er archeologisch waardevolle objecten aanwezig en in hoeverre worden deze beïnvloed door de bemaling.
- Verzilting: in hoeverre treedt verzilting op door bemaling.

Maatregelen

Indien blijkt dat omgevingsbelangen worden bedreigd, dan dienen maatregelen te worden voorgesteld om schade te voorkomen. Deze maatregelen dienen uitgebreid te worden beschreven.

Onderzoek voor de ontheffing Provinciale milieuverordening (PMV)

Het in de startnotitie opgenomen leidingtracé valt voor een deel binnen een boringsvrije zone. Deze zone is een onderdeel van de milieubeschermingsgebieden voor grondwater. In de door Provinciale Staten van Zuid-Holland vastgestelde Provinciale milieuverordening (april 2007) is aangegeven onder welke voorwaarden een ontheffing kan worden verleend. Primair willen wij echter voorkomen dat de aanleg van de aardgastransportleiding in conflict komt met de belangen voor de waterwinning. Bezien dient te worden of een alternatief tracé kan worden gekozen dat deze belangen geheel niet raakt. Indien een dergelijk tracé ontbreekt en ontheffing moet worden aangevraagd dient rekening te worden gehouden met extra voorzieningen die de bescherming van de waterwinning waarborgen. Deze voorzieningen hebben betrekking op de aanleg, het beheer en het onderhoud van de leiding. Bepalend hierbij is op welke wijze de afsluitende bodemlagen worden gekruist. Ten behoeve van de aanleg van de leiding zullen wij advies inwinnen bij de waterwinner. Voorts dienen er afspraken te worden gemaakt over het gebruik van de grond. Ten behoeve van het voorkomen van verontreiniging van het grondwater dient een monitoringsprogramma voor het grondwater te worden opgezet zodat een verontreiniging geen kans krijgt zich te verspreiden in het gebied en deze de winputten niet kan bereiken.

III. ZIENSWIJZEN NAAR AANLEIDING VAN DE STARTNOTITIE

De startnotitie heeft vanaf 29 maart 2007 zes weken voor eenieder ter inzage gelegen. Naar aanleiding hiervan zijn vijftien zienswijzen ingezonden. Deze zienswijzen zijn in volgorde van binnenkomst en met het oog op de vast te stellen richtlijnen hierna beknopt samengevat en van commentaar voorzien. De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft bij de opstelling van haar advies verschillende reacties betrokken.

De zienswijzen zijn ingezonden door:

1. Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard', Papendrecht, d.d. 1 mei 2007.
2. Waterschap Rivierenland, Tiel, d.d. 3 mei 2007.
3. Ministerie van LNV, Dienst Landelijk Gebied, Den Haag, d.d. 4 mei 2007.
4. Stichting Dorp Wijngaarden, d.d. 8 mei 2007.
5. M.A. Groeneveld, Dordrecht, d.d. 8 mei 2007.
6. Maatschap H. en C. Ruitenbeek, Wijngaarden, d.d. 8 mei 2007.
7. Overwater rentmeesterskantoor BV voor de heer A.A. Groeneveld, Dordrecht, d.d. 8 mei 2007.
8. T. Koorevaar, Wijngaarden, d.d. 8 mei 2007.
9. Brandweer Zuid-Holland Zuid, Dordrecht, d.d. 9 mei 2007.
10. Actiecomité Wijngaarden Ontploff, Wijngaarden, d.d. 9 mei 2007.
11. Ministerie van Defensie, Dienst Vastgoed Defensie, Utrecht, d.d. 9 mei 2007.
12. Natuur- en Recreatieschap De Hollandsche Biesbosch, Dordrecht, d.d. 9 mei 2007.
13. Burgemeester en Wethouders van Graafstroom, Bleskensgraaf, d.d. 10 mei 2007.
14. Burgemeester en Wethouders van Woensdrecht, Woensdrecht, d.d. 9 mei 2007.
15. Waterschap Hollandse Delta, Dordrecht, d.d. 11 mei 2007.
16. Provinciale Planologische Commissie van de provincie Zuid-Holland, Den Haag, d.d. 16 mei 2007.
17. Waterschap Zeeuwse Eilanden, Middelburg, d.d. 8 juni 2007.

Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard'

- Er is sprake van aantasting van het Groene Hart.
- Geef aan wat de uiteindelijke maximale invulling kan zijn van de te verwerven compressorlocatie.
- Zoek een alternatieve locatie voor het voorgenomen compressorstation alwaar de verwachte negatieve gevolgen niet of nauwelijks een extra belasting op haar omgeving doet ontstaan, niet in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), niet in nabije gebieden met bepaalde vogels en niet bij geprojecteerde woonlocaties.
Daarbij kan worden gedacht aan:
 1. de voormalige bouwlocatie 'Sophiaspoortunnel' direct ten noorden van de A15 ter hoogte van Papendrecht;
 2. op of in de omgeving op de Dordrechtse Staart: Gevudo, Dupont, vuilopslag op de Derde Merwede Haven;
 3. tussen de Groene Kruisweg nabij Rhooen en Smitshoek, ten zuiden van de A15 nabij de pijpleidingenstraat.
- Werk uit de aanleg in een bunker onder de grond op de door de Gasunie voorgenomen locatie.

Reactie provincie

De richtlijnen vragen op grond van welke milieu- en andere argumenten de keuze voor de locatie van het compressorstation is gemaakt. Daarbij dient specifiek ingegaan te worden op de kanttekeningen bij de huidige locatie en de alternatieve locaties van het compressorstation, zoals deze in inspraakreacties naar voren zijn gebracht.

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunten, minimalisering van de effecten en goede landschappelijke inpassing van het compressorstation. De richtlijnen wijzen erop dat de directe omgeving van belang is voor weidevogels en als foerageergebied voor wintergasten.

Waterschap Rivierenland

- Geen opmerkingen naar aanleiding van de startnotitie.
- Opmerkingen opgenomen in het verslag van het overleg tussen Gasunie en waterschap Rivierenland dienen te worden meegenomen in het verdere traject. Het betreft onder meer de primaire waterkering en verschillende watergangen.
- Kabels en leidingen die een watergang kruisen in het gebied van de Alblasserwaard dienen te worden gelegd door middel van een persing of boring.

Reactie provincie

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt de minimalisering van nadelige ecologische effecten tijdens de aanleg, bijvoorbeeld door seizoensplanning of door keuzes in de wijze van aanleg. De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies.

Ministerie van LNV, Dienst Landelijk Gebied

- In het SGP-gebied (Strategisch Groenproject Eiland van Dordrecht) dienen inrichtingsmaatregelen te worden getroffen en te worden afgestemd met de dienst.
- In Kooikil, Overtoom, Noorderdiep, Bovenkil en diverse waterpartijen mag de gasleiding de waterdoorvoerendheid van watergangen niet belemmeren.
- Alternatief: aanleg gasleiding parallel en zo dicht mogelijk bij bestaande leidingen en kabels.
- Uit nog lopend onderzoek zal blijken waar de voorgenomen gasleiding verdiept moet komen te liggen, waarbij een ruime marge moet worden aangehouden.
- Aantasting van het SGP-gebied dient zoveel mogelijk voorkomen te worden: natuurwaarden in Kikvorsch-/Ottergriend, landschap/cultuurhistorie bij Veerweg, griendwerkerhuisjes, bunkers enzovoort.
- Onderzoek alternatief tracé in de Sionspolder overeenkomstig de 380 kV hoogspanningsleiding, aangelegd in 1972.

Reactie provincie

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunten de cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke inpassing en de passage van waardevolle landschappelijke elementen.

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies.

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van de breedte van de werkstrook, met name in kwetsbare gebieden.

De richtlijnen wijzen expliciet op strategisch groenproject Eiland van Dordrecht als autonome ontwikkeling.

Stichting Dorp Wijngaarden (met 61 handtekeningen)

- Bescherming van Het Groene Hart maakt zelfs woningbouw mondjesmaat mogelijk, waardoor de aanleg van 9 ha industrieel terrein voor een compressorstation ontoelaatbaar is.
- Onderzoek alternatieve locatie voor het voorgenomen gascompressorstation waarbij deze locatie wordt ingepast in bestaande industrieterreinen of andere bestaande geschikte locaties, zoals de op korte afstand gelegen terreinen te Dordrecht die beschikbaar zijn of komen, en alwaar wel bedrijfsbrandweer aanwezig is met de benodigde expertise.
- Kies voor een veilige alternatieve locatie ook uit oogpunt van mogelijke terroristische aanslagen.
- Kies voor een alternatieve locatie die niet substantieel bijdraagt aan de huidige te verwachten geluidbelasting afkomstig van de Betuweroute.

Reactie provincie

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunten minimalisering en landschappelijke inpassing van het compressorstation.

M.A. Groeneveld

- De grondeigenaar stelt dat de transportleiding langs het voorgenomen tracé over zijn perceel loopt.
- De grondeigenaar is bevreesd voor nadelige effecten op de drainage tijdens de aanleg en is bevreesd voor een waardedaling van het perceel omdat als gevolg van de eenmaal aangelegde gasleiding planologen geen interesse meer zullen hebben voor dit perceel.
- De aardgastransportleiding wordt ten minste op 2 m onder maaiveld gesitueerd.
- Uit de m.e.r.-procedure moet blijken hoe moet worden omgegaan met de waardedaling van de grond door de aanleg van de gastransportleiding op de langere termijn.

Reactie provincie

De richtlijnen vragen om weergave van de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologisch systeem. De richtlijnen behandelen verder dit individuele geval niet specifiek.

Maatschap H. en C. Ruitenbeek

- Het compressorstation hoort niet in het Groene Hart thuis, en de maatschap is bevreesd voor de voedselveiligheid, voor het welzijn van vee en daardoor lagere productie en voor het welzijn en de gezondheid van mens, als gevolg van het vrijkomen van schadelijke stoffen zoals gas, geluid en licht.
- Inspreker verwacht waardevermindering van melkveebedrijf, verlies van kostbare landbouwgrond, inperking bedrijfsuitbreidingen en risico's voor de continuïteit van het melkbedrijf.
- Inspreker verwacht aantasting flora en fauna en verkleining territorium weidevogels, dat een nieuwe overeenkomst met de Provinciale Stichting Agrarisch Natuurgebied in gevaar brengt.

Reactie provincie

De richtlijnen vragen om inzicht in de ecologische effecten van de verschillende alternatieven. De richtlijnen behandelen verder dit individuele geval niet specifiek.

Overwater rentmeesterkantoor BV voor de heer A.A. Groeneveld

- De aanleg van de transportleiding langs het voorgenumen tracé loopt over perceel van de inspreker.
- De aanleg geschiedt in 'maagdelijk gebied' en uit de Nota Ruimte blijkt dat dit zoveel mogelijk dient te worden voorkomen. Er dient naar een ander tracé te worden uitgeweken, bijvoorbeeld naar de percelen ten oosten van de Wantijdijk ingepland als Strategisch Groen Project, of parallel aan de Wantijdijk waardoor minder nadeel aan het perceel van inspreker.
- De grondeigenaar zal niet instemmen met het gekozen tracé omdat het perceel voor agrarische doeleinden wordt gebruikt en het tracé diagonaal over zijn perceel loopt, tijdens de aanleg drainage nagenoeg onuitvoerbaar zal worden en er nadien te allen tijde blijvende nadelige effecten zullen optreden voor (eventuele nieuwe) drainage. Verder maakt de transportleiding andere toekomstige activiteiten onmogelijk, zoals fruitteeltopstanden en bebouwingsmogelijkheden, waardoor vermindering van mogelijke toekomstige waardestijgingen.
- Werkstrook bij de aanleg kan aanzienlijk kleiner worden dan in de startnotitie is aangegeven.
- De aardgastransportleiding dient op ten minste op 2 m onder maaiveld te worden gesitueerd.
- Uit de m.e.r.-procedure moet blijken hoe moet worden omgegaan met de waardedaling van de grond op de langere termijn door de aanleg van de gastransportleiding.

Reactie provincie

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies. De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van de breedte van de werkstrook, met name in kwetsbare gebieden. De richtlijnen vragen om weergave van de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologisch systeem. De richtlijnen behandelen verder dit individuele geval niet specifiek.

T. Koorevaar

- Het Groene Hart, hoewel dun bevolkt, dient te worden ontzien. Inspreker meent dat Gasunie als overheidsbedrijf hierin een voorbeeldfunctie heeft.
- Onderzoek alternatieve locaties met minder schade aan ruimtelijke kwaliteiten, bijvoorbeeld in industriegebieden of in gebieden waar door verrommeling de ruimtelijke kwaliteit al is aangetast.
- Indien geen goede alternatieve locatie wordt gevonden: leg compressorstation aan niet oostelijk maar westelijk van de Sliedrechtse Binnenvliet in de noordelijke zone van de polder Matena-Noord en wel ondergronds. Alblasserbos heeft geringe cultuurhistorische waarde en onttrekt verder de voorzieningen aan het zicht. Wel aandacht voor het aldaar gelegen donk waarop menselijke sporen uit het Neolithicum.
- Indien ook dit niet haalbaar is: aanleg van het compressorstation ondergronds. Archeologische waarden lijken gering, sporen kunnen door opgraving veilig worden gesteld. Aantasting van cultuurhistorische waarden van het open weide gebied wordt niet weggenomen door het rondom aanbrengen van beplanting dat moet worden gezien als een ingreep.

Reactie provincie

De richtlijnen vragen op grond van welke milieu- en andere argumenten de keuze voor de locatie van het compressorstation is gemaakt. Daarbij dient specifiek ingegaan te worden op de kanttekeningen bij de huidige locatie en de alternatieve locaties van het compressorstation, zoals deze in inspraakreacties naar voren zijn gebracht. De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunten de cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke inpassing en de passage van waardevolle landschappelijke elementen. De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspuntet minimalisering en landschappelijke inpassing van het compressorstation.

Brandweer Zuid-Holland Zuid

- In het MER dient voor het hele tracé van de aardgastransportleiding de contour waarvoor het plaatsgebonden risicocontour gelijk is aan 10^{-6} , inzichtelijk te worden gemaakt en eveneens het groepsrisico
- Het kiezen van een kleinere afstand dan de toetsingsafstand, in elk geval groter dan de minimaal aan te houden bebouwingsafstand, dient na gebaseerd te zijn op een zorgvuldige afweging van alle betrokken belangen door het bevoegd gezag.
- In het MER dient door middel van een scenarioanalyse de effecten van mogelijke incidenten met de aardgastransportleiding inzichtelijk te worden gemaakt, en daarbij na te gaan in welke mate de hulpverlening bij calamiteiten kan worden geoptimaliseerd opdat escalatie kan worden voorkomen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het in de brandweerregio opgestelde toetsingskader externe veiligheid.

Reactie provincie

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functie). De richtlijnen wijzen expliciet op de passage van het Dordtse Kil en HSL en het calamiteitenplatform. De richtlijnen vragen om over de veiligheid in contact te treden met lokale en regionale hulpverleningsdiensten. De effecten van mogelijke incidenten en de hulpverlening bij calamiteiten kunnen dan worden besproken.

Actiecomité Wijngaarden Ontploft (lijst met 77 Indleners)

- Het niet aanleggen van de voorgenomen transportleiding (alternatief 1) dient te worden uitgewerkt opdat nut en noodzaak van de aan te leggen leiding wordt aangetoond, op grond van de toekomstig gevraagde capaciteit en een uitleg dat de bestaande capaciteit onvoldoende is. De noodzaak voor de aanleg van de gastransportleiding dient kwantitatief te worden onderbouwd met daarbij een berekening op grond van de toename van de transportvraag. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de reductie van de behoefte aan aardgas in verband met maatregelen tegen de globale opwarming van de aarde.
- Actiecomité vindt het beroep op 'het algemeen nationaal belang' overtrokken daar sprake is van de wens van internationaal gastransport door de Gasunie gezien vanuit commercieel oogpunt.
- Gasunie dient aan te geven wanneer de bestaande leidingen moeten worden vervangen.
- Vermijd de aanleg van het voorgenomen gascompressorstation bij Wijngaarden, en zoek een alternatieve locatie niet in het Groene Hart (alternatief 2), maar bijvoorbeeld op de Maasvlakte (alternatief 3). Dit maakt het transport van per schip aangevoerde LNG naar België mogelijk.
- Geef aan waarom de aardgastransportleiding niet op de zee- en rivierbodem kan worden aangelegd.
- Geef aan waarom het gascompressorstation juist in Wijngaarden zou moeten komen te liggen alwaar oude leidingen liggen.
- Onderzoek als alternatief de aanleg van het gascompressorstation tussen Barendrecht en Oud-Beijerland (alternatief 4). Daarbij rekening houden met het feit dat de brandweer van de Rotterdams haven goed geëquipeerd is om installaties werkend onder hoge druk te controleren.
- Werk een alternatieve tracé uit waarbij het oostelijke transportnet wordt uitgebreid (alternatief 5).
- Werk een alternatief uit waarbij de leiding tussen Wijngaarden en Ossendrecht niet wordt aangelegd maar gebruikgemaakt wordt van het bestaande leidingennet (volgend alternatief).
- Geef aan waarom de werkdruk van de voorgenomen leiding 80 atmosfeer moet zijn en niet conform de bestaande werkdrukken, 67 atmosfeer. Leg uit waarom er niet met nog lagere gasdrukken kan worden gewerkt, en dat de druk niet stapsgewijs opgebouwd kan worden. Geef aan de noodzaak van de compressie van het gas op de locatie in Wijngaarden.
- Werk een alternatief uit waarbij gebruikgemaakt wordt van gasopslag; houd daarbij voor ogen dat er reeds opslag van LNG is op de Maasvlakte.
- Onderzoek het alternatieve tracé voor de aardgastransportleiding van Anna-Paulowna via de Noordzee naar België alwaar aansluiting op de Interconnector. Het voordeel is ook gelegen in het veiligheidsaspect, ook in verband met terrorisme.
- Onderzoek alternatieve locaties voor het gascompressorstation: in Dordrecht tussen Gevudo en Dupont, of in de nabijheid van de Sofia Spoortunnel buiten het Groene Hart tegen de A15, of het lege industriegebied tussen Papendrecht en Alblasserdam alwaar bestaande pijpleidingen.
- Onderzoek het alternatief waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande militaire gastransportleidingen in Nederland die enige tijd geleden door Defensie te koop zijn aangeboden.

- Het 'Actiecomité Wijngaarden Ontploft' zijn mordicus tegen de aanleg van het gascompressorstation bij Wijngaarden omdat er vele alternatieven zijn en vanwege het volledige gebrek aan informatie van de Gasunie. Een dergelijk station hoort niet thuis in het Groene Hart. Men is bevreesd voor verdere toekomstige uitbreiding na de aanleg van het voorgenomen compressorstation. Ook bij andere uitkomsten van het MER blijft het actiecomité tegen de aanleg van het voorgenomen compressorstation.
- Het MER dient anders dan de summiere uitwerking in de startnotitie expliciet in te gaan op het meest milieuvriendelijke alternatief.
- Er dient door de Gasunie te worden onderzocht wat de invloed is van het voornemen van Zuid-Holland om de ecologische hoofdstructuur naar 25 m uit te breiden nabij het Alblasserbos.
- Men wenst alles te weten omtrent het ornithologische belang van bovengenoemd gebied, met als bekende aspecten: overwinteringsgebied van de kleine zwaan en de aanwezigheid van de zeldzame ijsvogel.
- De provincie is bezig om in de polder tussen Wijngaarden en Sliedrecht een water-overloopgebied te creëren. Men vraagt naar de effecten van het onderwater zetten van de voorgenomen aardgastransportleiding en of de aanleg van een gascompressorstation in een dergelijk gebied wel mogelijk is.
- In de startnotitie is niets terug te vinden van de EU-richtlijnen gericht om de veiligheid en milieu voor burgers te garanderen in dichtbevolkt gebied.
- Insprekers wijzen op de brief van de Staatssecretaris van VROM aan de Tweede Kamer, d.d. 9 februari 2007. Hieruit concluderen de insprekers dat de overheid duidelijk aangeeft dat er sprake is van structurele tekortkoming met betrekking tot aanleg, beheer en veiligheid van gasleidingen.
- Er moet nadrukkelijk gezocht worden naar alternatieve locaties in plaats van in Wijngaarden. De Gasunie moet naar duurdere oplossingen uitwijken.
- Het 'Actiecomité Wijngaarden Ontploft' is tegen de aanleg van het voorgenomen compressorstation in Wijngaarden.

Reactie provincie

De richtlijnen vragen om achtergrond en doelstelling in het MER op te nemen.

De richtlijnen vragen op grond van welke milieu- en andere argumenten de keuze voor de locatie van het compressorstation is gemaakt. Daarbij dient specifiek ingegaan te worden op de kanttekeningen bij de huidige locatie en de alternatieve locaties van het compressorstation, zoals deze in inspraakreacties naar voren zijn gebracht. De richtlijnen geven voorschriften voor de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief.

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies.

De richtlijnen vragen om inzicht in de ecologische effecten van de verschillende alternatieven.

Ministerie van Defensie, Dienst Vastgoed Defensie

- De aan te leggen aardgastransportleiding doorkruist op de kaarten KR097 en KR111 een brandstofleiding van het Ministerie van Defensie. Men verzoekt technisch overleg te houden met de Defensie Pijpleiding Organisatie alvorens de uitvoering te starten.
- Het Ministerie van Defensie is thans doende een nieuw 10"-leiding aan te leggen in het tracé van de Buisleidingenstraat, waarin ook de te leggen 48"-aardgastransportleiding is gepland. Men verzoekt om over dit project technisch overleg te houden.

Reactie provincie

De richtlijnen gaan niet specifiek in op deze inspraakreactie.

Natuur- en Recreatieschap De Hollandsche Biesbosch

- Het tracé doorkruist landerijen in eigendom van het Natuur- en Recreatieschap De Hollandse Biesbosch en in het bijzonder een 18-holes golfbaan. De doorsnijding met de aardgastransportleiding maakt het gebruik hiervan onmogelijk hetgeen een verlies betekent voor 850 vaste spelers; er ontstaan immers twee aparte 9-holes-golfbanen.
- De leiding zal de waterhuishouding verstoren en zal leiden tot onherstelbaar verlies van de bespeelbaarheid van de velden.
- Inspreker maakt bezwaar tegen de aanleg tenzij er compenserende maatregelen getroffen worden in ruimtelijke of financiële zin.
- Inspreker bepleit ondergrondse aanleg van de gasleiding.
- Men vreest voor de toegankelijkheid van het complex werkplaats Sionspolder.
- Inspreker wijst op de strikte handhavingsvoorschriften in het gebied met betrekking tot werkzaamheden in bepaalde perioden en de hierbij behorende geluidsoverlast.

Reactie provincie

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies.

De richtlijnen noemen bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief als aandachtspunt minimale overlast voor omwonenden).

Burgemeester en Wethouders van Graafstroom

- Graafstroom wil in een vroeg stadium haar belangen kenbaar maken omdat Wijngaarden in de startnotitie een centrale plaats inneemt, maar aan het voorgenomen compressorstation zeer beperkt aandacht is besteed terwijl het grote impact heeft op de omgeving en het landschap.
- Nut en noodzaak van voorgenomen gasleiding en compressorstation zijn onvoldoende duidelijk.
Vragen:
 - Komt anders de gastoevoer in gevaar?
 - Wat zijn de gevolgen van het niet bouwen van een gascompressorstation?
 - Biedt strategische gasopslag een alternatief voor piekopvang?
- Het is onvoldoende duidelijk waarom het station nu juist in de nabijheid van Wijngaarden moet komen.
- Graafstroom wenst onderzoek naar hoe het initiatief zich verhoudt tot het 'Uitvoeringsprogramma Groene Hart' en de Nota Ruimte.
- Gewezen wordt op Kamervragen of dergelijke ontwikkelingen in het Groene Hart wel mogelijk zijn met een verzoek aan de minister om onderzoek naar alternatieven.
- Graafstroom verwijst naar alternatieven, aangedragen op de raadsvergadering van 23 april 2007.
 - Alternatief I: Realisatie gascompressorstation op de Maasvlakte
 - Alternatief II: Realisatie gascompressorstation tussen Brandrecht en Oud-Beljerland
 - Alternatief III: Uitbreiding van bestaande capaciteit in het oosten (van Nederland)
 - Alternatief IV: Geen directe verbinding leggen tussen Wijngaarden en Ossendrecht
 - Alternatief V: Aanleg leiding van Anna-Paulowna naar België via Noordzee
 - Alternatief VI: Realisatie gascompressorstation in Dordrecht nabij Dupont
 - Alternatief VII: Realisatie gascompressorstation bij Sophia Spoor tunnel tegen A15
 - Alternatief VIII: Realisatie gascompressorstation op industriegebied tussen Papendrecht en Alblasserdam.
- Graafstroom wenst duidelijkheid over het meest milieuvriendelijke alternatief en de alternatieven met de minste risico's.
- Graafstroom wenst uitvoeringsvarianten uitgewerkt te zien waarbij uitdrukkelijk gekeken wordt naar het minimaliseren van de negatieve effecten op de omgeving en landschap, onder andere verdiepte ligging.
- Duidelijk dient te worden gemaakt waarom de gasdruk in de leiding 80 bar moet zijn, en welke extra risico's dit heeft ten opzichte van de druk in de bestaande leidingen.
Vragen:
 - Wordt voldaan aan de huidige regels in de circulaire van 1984; wat zijn de gevolgen voor de zonering van toekomstige bouwplannen en hoe speelt Gasunie in op toekomstige regelgeving?
 - In hoeverre is de brandweer in staat om calamiteitenbestrijding te doen voor het voorgenomen compressorstation, is zij op de hoogte van de ligging van aardgasleidingen en hoe raakt zij daartoe voldoende geëquipeerd?
- Graafstroom wenst duidelijkheid over het plaatsgebonden risico en groepsrisico.

- Graafstroom wenst duidelijkheid wat de risico's zijn van terrorisme betreffende gasleiding en welke voorzieningen deze risico's zullen minimaliseren.
- Vragen:
 - Wat zijn de gevolgen voor A15 wanneer de gasleiding hier onder door moet. Hoe zit het met het sluipverkeer langs Wijngaarden?
 - Wat zijn de gevolgen van de voorgenomen gasleiding en het station voor de EHS en de uitbreiding hiervan?
 - Wat zijn de gevolgen voor de natuur en hoe wordt hiermee omgegaan?
 - Wat zijn de gevolgen voor de ontwikkelingen voortvloeiend uit de 'Transformatievisie Merwedezone' met daarin genoemd een 'natte as' ten westen van Wijngaarden en welke alternatieven zijn er?
- Gasunie heeft toegezegd de inwoners van Graafstroom goed te informeren. Graafstroom stelt dat hierbij aan de orde dient te komen: planning, gemotiveerd tijdstip van de werkzaamheden, verdere toekomstplannen van de Gasunie met onder andere aanleg leiding na 2010 naar Maasvlakte met de eventuele consequenties voor het huidige initiatief.

Reactie provincie

De richtlijnen vragen op grond van welke milieu- en andere argumenten de keuze voor de locatie van het compressorstation is gemaakt. Daarbij dient specifiek ingegaan te worden op de kanttekeningen bij de huidige locatie en de alternatieve locaties van het compressorstation, zoals deze in inspraakreacties naar voren zijn gebracht.

De richtlijnen geven voorschriften voor de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief. De richtlijnen vragen om weergave van de effecten voor ecologie.

De richtlijnen vragen om weergave van de effecten voor externe veiligheid.

De richtlijnen wijzen expliciet op strategisch groenproject Eiland van Dordrecht als autonome ontwikkeling.

Burgemeester en Wethouders van Woensdrecht

- De gemeente wenst een uitgebreidere uitleg van de wijze waarop het groepsrisico wordt verantwoord.
- De gemeente Woensdrecht wenst een exacte beschrijving van de locatie en de uitbreiding van het reduceerstation ter hoogte van Westerschelde Oost.

Reactie provincie

De zienswijzen van Burgemeester en wethouders van Woensdrecht laten wij buiten beschouwing aangezien deze geen betrekking hebben op het Zuid-Hollandse onderdeel van deze aardgastransportleiding.

Waterschap Hollandse Delta

- Het waterschap wijst op de vele kruisingen die het tracé van de aardgastransportleiding van Wijngaarden tot in Cromstrijen maakt met diverse waterkeringen, wegen, wateren en rioolwaterpersleidingen. Dit zijn vergunningsplichtige kruisingen en dienen te voldoen aan de normen in de NEN 3650-serie en aan nadere te stellen vereisten.
- Waterschap wijst op vergunningen van het waterschap die mogelijk vereist zijn op grond van de Wvo.
- Gewaarschuwd wordt dat de voorgenomen leiding de grondwaterkwaliteit en het grondwaterniveau niet mag belasten.

Reactie provincie

De richtlijnen gaan uitgebreid in op de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologische systeem.

Provinciale Planologische Commissie Zuid-Holland (PPC)

De commissie mist: "het uitgangspunt dat de nieuwe leiding met voldoende maatregelen wordt aangelegd waardoor de risicocontour niet groter is dan 0 m".

Reactie provincie

De PPC spreekt in haar zienswijze van een risicocontour. Bedoeld is, naar alle waarschijnlijkheid, de contour van het plaatsgebonden risico, de PR-contour 10^{-6} .

De PPC gaat er aan voorbij dat onder de vigerende regelgeving contouren zijn toegestaan. Voor de bedoelde buisleidingen zijn dat toetsingsafstanden van 150 m of 180 m (afhankelijk van de exacte bedrijfsdruk) en een bebouwingsafstand van 50 m of 60 m ook afhankelijk van de exacte bedrijfsdruk.

Het beleid zoals de Minister van VROM dat nu in ontwikkeling heeft spreekt over een maximale PR 10^{-6} -contour voor een hogedruk aardgasleiding.

Deze maximale PR 10^{-6} -contour mag niet groter zijn dan de zakelijk rechtzone van 5 m, aan weerszijden van de hartlijn van de buisleiding.

De PPC gaat in haar zienswijze niet in op het groepsrisico. Dit terwijl het groepsrisico toch de relatie legt tussen de risicobron (de buisleiding) en de omgeving. Onder de vigerende regelgeving wordt het groepsrisico niet met name genoemd maar de regelgeving spreekt wel van een motivatie, sterk lijkend op de groepsrisicobenadering, als binnen de toetsingsafstanden gevoelige objecten zijn te vinden. Het in ontwikkeling zijnde nieuwe beleid stelt een groepsrisico verantwoording verplicht.

Overigens kent de regelgeving¹ een uitzonderingsclausule waarmee de Gasunie binnen de bebouwingsafstand mag komen, mits is aangetoond (met de ligging van de PR 10^{-6} -contour) dat dit verantwoord is.

Waterschap Zeeuwse Eilanden

Gewezen wordt op een mogelijk vereiste ontheffing op basis van de Wegenverordening Zeeland 1994 en een ontheffing Keur waterbeheer.

Voorts wordt bij de aanpassing van wegen gewezen op mogelijk aanwezigheid van teerhoudend asfalt.

Reactie provincie

De zienswijzen van dit waterschap laten wij buiten beschouwing aangezien deze geen betrekking hebben op het Zuid-Hollandse onderdeel van deze aardgastransportleiding. Overigens kan ook in Zuid-Holland teerhoudend asfalt voorkomen.

¹ Circulaire hogedruk aardgastransportleidingen; artikel 5.4.1 tot en met artikel 5.4.5; DGMH/B, nummer 0104004, 26 november 1984, Ministerie van VROM, Directoraat-Generaal voor de Milieuhygiëne.

IV. ADVIES VOOR DE RICHTLIJNEN VAN DE COMMISSIE VOOR DE
MILIEUEFFECTRAPPORTAGE

**AARDGASTRANSPORTLEIDING
WIJNGAARDEN-OSSENDRECHT**

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

23 mei 2007, rapportnummer 1884-33

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING
2. HOOFDPUNTEN VAN HET MER
3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING
 - 3.1 Achtergrond en doelstelling
 - 3.2 Beleidskader
 - 3.3 Te nemen besluiten en procedures
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN
 - 4.1 Keuze Voorkeurstracé
 - 4.2 Meest milieuvriendelijk alternatief
5. HUIDIGE SITUATIE EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU
 - 5.1 Geohydrologie, bodem en water
 - 5.2 Natuur
 - 5.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie
 - 5.4 Veiligheid
6. OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER

1. INLEIDING

N.V. Nederlandse Gasunie heeft het voornemen om tussen Wijngaarden en Ossendrecht een gastransportleiding aan te leggen in combinatie met de bouw van een nieuw compressorstation bij Wijngaarden. De gastransportleiding zal ongeveer 75 km lang worden, een diameter hebben van 48 inch (120 cm) en een maximale gasdruk van 79,9 bar. Voor het tracé van de leiding wordt tussen Cromstrijen en Woensdrecht gebruik gemaakt van de buisleidingstraat van de stichting Buisleidingstraat Nederland. Het tracédeel naar deze buisleidingstraat toe (van Wijngaarden tot in Cromstrijen) is nieuw. Ook het tracé na het verlaten van de buisleidingstraat, in de gemeente Woensdrecht en Reimerswaal, is nieuw.

Voor de gastransportleiding moeten mogelijk de bestemmingsplannen van de gemeenten herzien worden. Tevens zijn er vergunningen nodig in het kader van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) en de Grondwaterwet (Gww). Ter onderbouwing van de bestemmingsplanherzieningen en de aanvragen van bovengenoemde vergunningen wordt een milieueffectrapport opgesteld.

Voor de herziening van de bestemmingsplannen is ook de plan-m.e.r.-procedure van toepassing omdat:

het voorgenomen tracé Natura2000-gebieden doorkruist dan wel mogelijk beïnvloedt (Hollandsch Diep, Brabantse Wal en Markiezaat);

de bestemmingsplannen het kader kunnen vormen voor project-m.e.r.- (beoordelings)plichtige besluiten op grond van de Wbr en Gww.

Met het doorlopen van de besluit-m.e.r.-procedure wordt tevens invulling gegeven aan de procedurele eisen van een plan-m.e.r.-procedure. Ook inhoudelijk zullen aan de vereisten van beide procedures worden voldaan.

Voor de Wbr-vergunningen is Rijkswaterstaat het bevoegde gezag, voor de Gww-vergunningen de provincies Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant. De gemeenten Graafstroom, Papendrecht, Sliedrecht, Dordrecht, Binnenmaas, Strijen, Cromstrijen, Moerdijk, Halderberge, Bergen op Zoom, Woensdrecht, Reimerswaal en Roosendaal zijn bevoegd gezag waar het gaat om de herziening van een bestemmingsplannen. Bureau Energie Projecten², ondergebracht bij SenterNovem³, coördineert de bevoegde instanties.

Bij brief van 16 maart 2007 is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)⁴. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 62, d.d. 28 maart 2007⁵.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r. – verder aangeduid als ‘de Commissie’⁶.

² Een samenwerkingsverband tussen de ministeries van EZ, VROM en LNV.

³ Een agentschap van het ministerie van EZ.

⁴ Zie bijlage 1.

⁵ Zie bijlage 2.

⁶ Zie voor de samenstelling bijlage 3.

Het bedoelt aan te geven welke informatie het MER moet bieden om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat dit advies niet zelfstandig leesbaar is, maar in combinatie met de startnotitie moet worden gelezen.

Via SenterNovem, Bureau Energieprojecten heeft de Commissie kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁷. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- Een onderbouwing van de keuze van het voorkeursstracé (daar waar geen leidingstraat ligt) en de locatie van het compressorstation, met daarbij specifiek aandacht voor milieugerelateerde argumenten.
- Een adequate gebiedsbeschrijving en (ecologische) effectbeschrijving voor de passages door/nabij Natura2000-gebieden en andere beschermde gebieden, waaronder EHS-gebieden en aardkundige waardevolle doorkruisingen.
- Een beschrijving van de effecten van de verschillende alternatieven op de veiligheid van mensen (plaatsgebonden risico en groepsrisico). De risicoschattingen dienen gemaakt te worden zoals wettelijk is voorgeschreven.
- Een heldere samenvatting die zelfstandig leesbaar is en een goede afspiegeling is van de inhoud van het MER.

3. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

3.1 Achtergrond en doelstelling

Achtergronden en doelstelling zijn in de startnotitie beschreven en kunnen in het MER worden overgenomen.

3.2 Beleidskader

Natuurwetgeving

Beschrijf in het MER hoe de verschillende provincies de beschermingsregimes voor de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur en andere gebieden met natuurwaarden toepassen en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding. Beschrijf eveneens hoe de provincies in geval van effecten op deze gebieden omgaan met compensatie en saldering en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

⁷ Zie bijlage 4.

De Biesbosch, het Hollandsch Diep, de Brabantse wal en het Markiezaat zijn aangewezen als Natura2000-gebieden en zijn daarmee beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. De Esscheplaat en het Markiezaat zijn tevens beschermde Natuurmonumenten. Beschrijf hoe met deze verschillende beschermingsregimes wordt omgegaan en welke consequenties dit heeft voor de realisatie van de aardgasleiding.

Wetgeving externe veiligheid

De Commissie wijst erop dat de huidige regelgeving voor externe veiligheid bij hogedruk aardgasleidingen⁸ momenteel wordt herzien. Omdat bij de besluitvorming moet worden uitgegaan van de dan geldende regelgeving adviseert de Commissie het initiatief te toetsen aan zowel de huidige als toekomstige regelgeving op het gebied van externe veiligheid⁹.

3.3 Te nemen besluiten en procedures

De startnotitie gaat in op de te nemen besluiten en de te volgen (m.e.r.- en PWC¹⁰-)procedures. De Commissie vraagt speciale aandacht voor de Habitattoets conform de Natuurbeschermingswet 1998¹¹. De Habitattoets kan maximaal uit drie fasen bestaan:

- de Oriëntatiefase (voorheen vaak voortoets genoemd), waarbij wordt bepaald of er sprake kan zijn van nadelige gevolgen voor Natura2000-gebieden. Indien significante gevolgen al kunnen worden uitgesloten dient de Verslechterings- en Verstoringstoets te worden uitgevoerd;
- de Passende beoordeling in geval van kans op significante negatieve effecten. Indien met zekerheid kan worden gesteld dat er geen significante gevolgen zullen optreden zal de Verslechterings- en Verstoringstoets moeten worden uitgevoerd;
- de ADC-fase, in geval in de Passende beoordeling significante effecten niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten. Hierbij moeten maximaal drie vragen beantwoord worden:
 - Zijn er Alternatieven die geen of minder schade toebrengen aan het Natura2000-gebied?
 - Zijn er Dwingende redenen van groot maatschappelijk belang?
 - Indien er geen alternatieven zijn, maar wel dwingende redenen van groot openbaar belang; is Compensatie mogelijk?

⁸ Circulaire Zonering langs hogedruk aardgastransportleidingen, 1984.

⁹ De Minister van VROM heeft aangegeven in de tweede helft van 2007 een voorstel te doen voor een AMvB 'Buisleidingen'. De Commissie adviseert hier zo goed mogelijk op te anticiperen.

¹⁰ Planologische werkcommissie.

¹¹ Natuurbeschermingswet 1998, artikel 19d tot en met 19ka. Zie ook Algemene handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (LNV 2005).

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Keuze voorkeurstracé

Geef in het MER een onderbouwing van de tracékeuze. Geef daarbij inzicht in de karakteristieken van mogelijke tracés, onder meer in de lengtes van doorsnijdingen van (ecologisch, aardkundig en landschappelijk) kwetsbaar gebied, de voor veiligheid relevante toetsingsafstanden en de (technische en procedurele) moeilijkheidsgraad van de realisatie van de routes. Onderbouw op grond van welke milieu- en andere overwegingen de keuze voor het voorkeurstracé en de locatie van het compressorstation¹² is gemaakt.

4.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

De Commissie adviseert bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) vooral aandacht te besteden aan minimalisering van effecten door de fasering en wijze van aanleg, en mogelijkerwijs door andere, realistische ruimtelijke varianten te ontwikkelen c.q. in beschouwing te nemen. Aandachtspunten zijn:

- minimalisering van nadelige ecologische effecten tijdens de aanleg, bijvoorbeeld door seizoensplanning of door keuzes in de wijze van aanleg (minimalisering verstoring van fauna door geluid, licht en beweging in met name Natura2000-gebieden en EHS)¹³;
- cultuurhistorische, archeologische en landschappelijke inpassing en de passage van waardevolle landschappelijke elementen¹⁴;
- woon- en leefomgevingskwaliteit: minimale overlast voor omwonenden tijdens de aanleg en minimale veiligheidsrisico's tijdens zowel de aanleg- als de gebruiksfase;
- minimalisering van gebruiksbeperkingen voor andere in het studiegebied voorkomende functies¹⁵;
- minimalisering van de breedte van de werkstrook, met name in kwetsbare gebieden¹⁶;
- minimalisering geluid- en lichthinder en landschappelijke inpassing van het compressor- en reduceerstation¹⁷.

¹² Ga specifiek in op de kanttekeningen bij de huidige locatie en de alternatieve locaties van het compressorstation, zoals deze naar voren gebracht door de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard', de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, afdeling Lek- en Merwestreek, het Actiecomité Wijngaarden ontploft en de Gemeente Graafstroom (inspraakreacties 1, 8, 10 en 13, bijlage 4).

¹³ Zie in dit verband ook de inspraakreactie van het Natuur- en Recreatieschap De Hollandse Biesbosch (inspraakreactie nr. 12, bijlage 4).

¹⁴ Zie in dit verband ook de inspraakreacties van het Ministerie van LNV en T. Koorevaar (inspraakreacties nr. 3 en 8, bijlage 4).

¹⁵ Zie in dit verband ook de inspraakreacties van het Waterschap Rivierenland, het Ministerie van LNV, de Brandweer Zuid Holland Zuid, het Ministerie van Defensie en het Natuur- en Recreatieschap De Hollandse Biesbosch (inspraakreacties nr. 2, 3, 9, 11 en 12).

¹⁶ Zie in dit verband de inspraakreactie van het Ministerie van LNV (inspraakreactie nr. 3, bijlage 4).

¹⁷ Zie in dit verband de inspraakreacties van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard', Stichting Dorp Wijngaarden, de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, afdeling Lek- en Merwestreek en de Gemeente Woensdrecht (inspraakreacties 1, 4, 8 en 14, bijlage 4).

5. HUIDIGE SITUATIE EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De startnotitie biedt een goede richtlijn voor de in het MER per deeltraject te beschrijven huidige situatie, autonome ontwikkelingen¹⁸ en milieugevolgen van het voornemen en de alternatieven. Presenteer in het MER per deeltraject een factsheet.

In de volgende paragrafen worden in aanvulling op de startnotitie enkele accenten gelegd voor de in het MER te beschrijven milieuaspecten.

5.1 Geohydrologie, bodem en water

Het studiegebied is gevarieerd in hoogteligging en wordt gekenmerkt door een afwisseling van geologische afzettingen. Beschrijf de (tijdelijke) gevolgen van de aanleg van de gastransportleiding op de bodemopbouw.

In het MER dient het geohydrologisch systeem in kaart te worden gebracht. De geohydrologische beschrijving dient zich te richten op het grondwatersysteem, met aandacht voor grondwaterstromen en stromingspatronen (kwel en inzijging). Waar relevant dient een relatie te worden gelegd met de diepere geologische lagen.

Geef inzicht in de effecten van graven en bronbemaling op het geohydrologisch systeem (onder andere op inzijging en, indien van toepassing, waterwinning). Dit kan geïllustreerd worden aan de hand van contourkaarten van de (freatische) grondwaterstandverandering. Ga ook in op de mogelijke aantasting (verdroging) van waardevolle geologische lagen of bodemtypen. Besteed eveneens aandacht aan de eventuele effecten van het testen van de leiding. Speciale aandacht is nodig voor de doorsnijding van de Brabantse Wal.

5.2 Natuur

Huidige situatie

Neem in het MER kaarten op waarop de ligging van Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten, EHS-gebieden en andere gebieden met een beschermde status duidelijk staat aangegeven.

Geef ook (op kaart) een duidelijk beeld van voorkomen en verspreiding van de kwalificerende habitats en soorten in de Natura 2000-gebieden en van doeltypen en doelsoorten in de EHS-gebieden, alsmede waar relevant in de directe omgeving daarvan¹⁹. Bied inzicht in de ecologische relaties in deze gebieden (functie als leefgebied, ecohydrologische relaties) en de mate van kwetsbaarheid van deze relaties. Indien geen actuele gegevens beschikbaar zijn wordt geadviseerd een aanvullend onderzoek uit te voeren in deze gebieden.

¹⁸ Het Ministerie van LNV wijst in dit verband op het strategisch groenproject Eiland van Dordrecht en de Gemeente Graafstroom op de Transformatievisie Merwedezone en de uitbreiding van de EHS (inspraakreacties nr. 3 en 13, bijlage 4).

¹⁹ Uit de inspraakreactie van de Natuur- en Vogelwacht 'De Alblasserwaard' blijkt dat de directe omgeving van belang is voor weidevogels en als foerageergebied voor wintergasten (inspraakreactie 1, bijlage 4).

Effecten

Het MER dient inzicht te bieden in de ecologische effecten van de verschillende alternatieven. Ga daarbij in op de tijdelijke effecten in de aanlegfase (zoals effecten van verstoring door geluid, verlichting en vervoersbewegingen), de effecten van de geluidbelasting en lichthinder op nabijgelegen EHS (Alblasserbos) en zijn directe omgeving door het compressorstation bij Wijngaarden, en op de langere termijneffecten van vergraving (zoals verstoring van de profielopbouw). Ga eveneens in op de effecten van bronbemaling. Beoordeel de regeneratiemogelijkheden van (karakteristieke) habitats in termen van kwetsbaarheid, (on)vervangbaarheid en hersteltijd. Motiveer de noodzaak voor het al dan niet uitvoeren van een Passende Beoordeling of Verslechterings- en Verstoringstoets.

Ten behoeve van een mogelijke ontheffingsaanvraag ingevolge de Flora- en faunawet zullen de nadelige effecten op beschermde soorten in kaart moeten worden gebracht. Geef in het MER aan of op grond van de beschikbare informatie te verwachten is dat er een ontheffing aangevraagd moet worden en of het aannemelijk is dat deze verleend kan worden.

Geef aan welke ruimte de planning voor de aanleg en ingebruikname van de gastransportleiding laat om milieueffecten (met name effecten op de natuur) zoveel mogelijk te vermijden²⁰.

5.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Gezien het karakter van het studiegebied dient specifiek aandacht uit te gaan naar landschap (inclusief aardkundige/geomorfologische waarden), cultuurhistorie en archeologie. Beschrijf in het MER de betekenis en de relatieve zeldzaamheid van de landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden in (de directe omgeving van) het plangebied, waaronder bijvoorbeeld het Groene Hart en de Brabantse Wal²¹. De beoordeling van het tracé(s) dient hierop te zijn toegespitst. Denk bijvoorbeeld aan aantasting van gaafheid en samenhang. Speciale aandacht verdient het landschappelijke effect en de visueel-ruimtelijke inpassing van het compressorstation. Geef bijvoorbeeld aan in welke mate het compressorstation verdiept kan worden aangelegd alsmede de wenselijkheid daarvan.

Geef aan hoe bij planontwikkeling en uitvoering rekening zal worden gehouden met aanwezige waarden.

²⁰ Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de natuurkalender van het ministerie van LNV.

²¹ De Commissie wijst in dit verband op de cultuurhistorische waarderingskaart Brabant.

5.4 Veiligheid

In de startnotitie staat al aangegeven dat een veiligheidsanalyse van de voorgenomen activiteit wordt uitgevoerd (plaatsgebonden risico en groepsrisico).

Besteed in het MER enerzijds aandacht aan het risico van de gastransportleiding voor de omgeving en anderzijds aan het risico van activiteiten in de omgeving voor de gastransportleiding²².

Daar waar afgeweken wordt van de toetsingsafstand dient aangegeven te worden waarom de toetsingsafstand niet gerealiseerd kan worden. Hierbij dienen de planologische, technische en economische belangen beschouwd te worden.

Geef aan of de uitvoering van dit initiatief kan leiden tot tijdelijke of permanente gebruiksbeperkingen voor activiteiten in de omgeving van de gastransportleiding.

Op basis van de toetsingsafstand en bebouwingsafstand zal in het MER duidelijk worden gemaakt welke eventuele veiligheidsknelpunten er zijn. Geef aan hoe deze knelpunten zullen worden opgelost. Geef daarbij inzicht in het ruimtebeslag van de nieuwe leiding (zonering) en de maatregelen die worden getroffen om het ruimtebeslag te minimaliseren, waarbij de veiligheid van omwonenden gewaarborgd blijft. De Commissie adviseert over bovenstaande in contact te treden met de lokale en regionale hulpverleningsdiensten.

6. OVERIGE HOOFDSTUKKEN VAN HET MER

Voor de onderdelen "vergelijking van alternatieven", "leemten in milieu-informatie", "evaluatieprogramma" en "samenvatting van het MER" kunnen de wettelijke vereisten als richtlijn voor het MER gebruikt worden. In aanvulling hierop is het ten aanzien van de vorm en presentatie van belang:

- De vergelijking van varianten zo duidelijk mogelijk te presenteren met behulp van tabellen, figuren en kaartmateriaal.
- De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

²² Zie in dit verband ook de inspraakreactie van de Brandweer Zuid-Holland Zuid met betrekking tot de passage van de Dordtse Kil en HSL en het calamiteitenplatform (inspraakreactie nr. 9, bijlage 4).

V. BIJLAGE BIJ DE RICHTLIJNEN

Grondwaterwet (Gww)

Vergunningvereiste Zuid-Holland; bij aanvraag over te leggen gegevens

Artikel 33

1. Bij een aanvraag tot verlening of wijziging van een vergunning als bedoeld in artikel 14, eerste lid en artikel 16, eerste lid, van de Grondwaterwet worden de volgende gegevens in zesvoud, of desverzocht in meervoud daarvan overgelegd:
 - a. kaarten van de inrichting op zodanige schaal dat een duidelijk beeld wordt verkregen van de situatie van de bestaande en/of geprojecteerde inrichting of infiltratiewerk waarop de aanvraag betrekking heeft, met daarop in ieder geval aangegeven de plaats van de onttrekkingsputten/drainen, retournerings- en infiltratieputten en peilbuizen, eventuele damwanden alsmede het te ontgraven gebied;
 - b. een kadastrale kaart en kadastrale uittreksels aanduidende de percelen waarop de bestaande en/of geprojecteerde inrichting of infiltratiewerk zich bevindt en van het gebied binnen een afstand van 100 m daarvan;
 - c. een kaart waarop is aangegeven het hydrologisch invloedsgebied, zowel voor het freatisch grondwater als voor het grondwater in de diepere, beïnvloede watervoerende pakketten, bij een maximale onttrekking of infiltratie met de 5 cm-beïnvloedingslijnen als grens van de invloedsgebieden;
 - d. een beschrijving van de bestaande en/of geplande inrichting of infiltratiewerk, waarbij - voorzover van toepassing - wordt vermeld ten aanzien van de onttrekking:
 - het aantal bestaande, en/of te verwachten putten;
 - de diepte van de onderkant van het (de) filter(s) van iedere put ten opzichte van het maaiveld en/of NAP;
 - de diameter en de lengte van het (de) filter(s) in iedere put;
 - de pompcapaciteit van de inrichting in m³ per uur;
 - de gemiddeld en maximaal te onttrekken hoeveelheid grondwater van de inrichting in m³ per uur, per etmaal, per maand, per kwartaal en per jaar, te splitsen naar de bestaande en geplande inrichting; bij een tijdelijke onttrekking dient de totale hoeveelheid te worden aangegeven;
 - het doel waarvoor het onttrokken grondwater zal worden gebruikt;
 - de plaats en de wijze waarop het onttrokken grondwater zal worden geloosd;
 - het chloridegehalte van het te onttrekken grondwater;ter motivering van het debiet:
 - de tijdsduur en het debiet van de onttrekking/infiltratie gebaseerd op rekenmethoden en gebruikte parameters;
 - de noodzaak voor het gebruik van grondwater;
 - ten aanzien van het infiltratiewerk en/of de retourbemaling:
 - de wijze waarop het water in de bodem wordt gebracht;
 - de diepte van de onderkant van het (de) filter(s) van iedere put ten opzichte van het maaiveld en NAP.

2. Bij de aanvraag dient informatie te worden verstrekt over de bodemgesteldheid, de stand van het grondwater en de stijghoogte in de watervoerende pakketten ter plaatse van de inrichting/het infiltratiewerk en van de omgeving daarvan; tevens dient inzicht te worden gegeven in de te verwachte wijziging van de grondwaterstand en de stijghoogte van de diepere watervoerende pakketten ten gevolge van de onttrekking/het infiltratiewerk waarvoor vergunning wordt aangevraagd; dientengevolge moeten in ieder geval de volgende gegevens worden overgelegd:
 - hoogteligging maaiveld;
 - beschrijving van het bodemprofiel: geohydrologische schematisatie, kD- en c-waarden en grondwaterstand/stijghoogten in de watervoerende pakketten;
 - maximale grondwaterstand/stijghoogteverandering in watervoerende pakketten als gevolg van de onttrekking/infiltratie;
 - verandering in kwel en inzijging;
 - diepteligging van het zoet/zout grensvlak ten opzichte van maaiveld en NAP alsmede de invloed van de onttrekking hierop;
 - berekeningen van de maaiveld daling voor een maximale verlaging;
 - gevolgen van zetting voor aanwezige kwetsbare bebouwing en infrastructuur binnen het invloedsgebied;
 - invloed op andere bij de gemeente of de provincie bekende bodemverontreinigingen binnen het invloedsgebied;
 - invloed op andere bij de provincie bekende grondwateronttrekkingen binnen het invloedsgebied;
 - gevolgen van de grondwaterstandsverandering voor landbouw, natuurwaarden en andere waardevolle groenvoorzieningen;
 - indien als gevolg van de onttrekking de zoetwatervoorraad wordt aangetast: welke waterbesparende maatregelen worden getroffen om dit te beperken;
 - de overige voor dit project benodigde vergunningen/ontheffingen;
 - een voorstel tot doorlopende observatie en registratie van de hydrologische effecten.
3. Indien Gedeputeerde Staten dit nodig achten verzoeken zij de aanvrager nadere gegevens over te leggen en nader inzicht te verschaffen in de effecten van de onttrekking en/of het infiltratiewerk.

010186

